

KIRÁLYNŐ-ARCZGRÉME,
legjobbnek ismert arczszépítő a vilagon.

Ezen arczgrém a legrovidebb idő alatt eltávolítja az arczról minden bőrtisztítást, u. m. szeptó, pórszes, ménesser stb. a szí bőfére és üdév teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 Kr., két tégely 120 Kr. — Készítők: **Temesváry József** Angyal-gyógyszertára Zombor, Jókai-tér 2. Budapest Török József gyógyszerésztárában, Király-utca 12. sz.

PALAIS ROYAL
a fő- és székváros legnagyobb áruháza

ORLAI SÁNDOR perzsa csász., spanyol kir. udvari szállító 7777

Budapest, Koronaherczeg-utca 8. sz.

a következő cikkek gyári árban ajánlja:

Nászajándékok, chinai ezüst-árak, finom bronz-árak, disz-órák, gyémántutántatás ékszerek valódi fogl., valódi párisi legyezők, bőrdíszmű-árak, ezüstbotok, bőrvék (gürtl), szalag, bársony, arany és fémövek.

Több mint **50** év óta sikerrel használtatik!

Eszéki Spitzer Kenőcs és az **eszéki Salvator szappan**

Valódi minőségben csakis mint eddig, ezental is **VÉDJEJY. 7709**

Eszéken, felsőváros. DIENES G. J.-féle gyógyszer-tárban

készül és megrendelhető. — Szeplőket és máj-foltokat valamint az összes bőrtisztítást az összes eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz	40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan	50 kr.
1 tégely képszappan	60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizspor 3 szíben	50 kr. és 1 frt.

Figyelem! Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéri a t. közönség csakis **Dienes-féle** eszéki kenőcsöt és szappant kéri és elfogadni.

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

KIRÁLYI FOTÓGRÁFIA
FOTÓGRÁFIA
FOTÓGRÁFIA
FOTÓGRÁFIA

GLICHÉT mindenmü **BUDAPEST** Szentkirályi utca 12.

Technikum Altenburg S.-A.
für Maschinenbau, Elektrotechnik und Chemie. Einzug in das neue Schulgebäude März 1899.
Lehrwerkstätte. — Programme kostenfrei durch die Direktion. 7751

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 14 frt. — Félévre — 6. — Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Félévre — 4. — Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. Félévre — 2.50. Külföldi előfizetőknek a postaiag megfizetendő vitellj is csatolandó.

DOBÓI DOBAY JÓZSEF.
1820—1898.

MÚLT HÓ VÉGÉN a sárosmegyei Dobó község ősi templomának sirboltjába egyik utolsóját temették el azoknak az 1848—49-iki magyar szabadsághősöknek, a kiknek a gondviselés megengedte, hogy az alkotmány helyreállítása után felállított új magyar királyi honvédség első szervezésében s kifejlesztésében vezető szerepet vegyének.

Dobói Dobay Józsefet kísérté sirjába a mondott helyen kiterjedt rokonsága és Sárosmegye értelmiségének színe-java s a honvédelmi miniszter képviselője a boldogult rangját megillető katonai pompa kifejtése mellett, és a sor-tűz, mely a halállal annyiszor szembe nézett őz katona sirja fölött eldőrdült, mintegy epilógusa volt egy hosszú, munkás, érdemekben és dícsőségben egyaránt gazdag életpályának, melynek változatos folyásáról itt is meg akarunk emlékezni.

tott az 1848 júniusában főhadnaggyá előléptetett fiatal tisztnek érdemek szerzésére, a mennyiben a lázadók ellen kivezényelt székely zászlóalj egyik századának parancsnoka lett, s e minőségében az augusztus és szeptember hónapokban Szent-Tamás körül folyt harcokban tevékeny részt vett.

Annak az atyának, a kit a magyar kormány 1848 júniusában az Erdélyben felállítandó honvédszázaljak szervezésének vezetésével megbízott kolozsvári központi választmány elnöki tisztjére emelt, fia is egész lelkesedéssel csatlakozott a nemzeti ügyhöz, s így Dobayt október 30-án már mint kapitányt látjuk Schwechat mellett az osztrákok ellen harcolni. Közvetlenül azután a 31-ik honvédszázalokhoz helyezték át, a hol mint törzskari tiszt Riczko ezre-

des, határszéli parancsnok oldala mellett működött Simonics ellen. 1848 decemberében Hodos mellett Urban csapatát csupán két századnyi fegyveres erővel vissza tudta verni, s később Csucs mellett Wardener császári tábornok serege ellenében aratott három honvédszázaddal és két ágyúval győzelmet, a mely tényeért nyomban őrnagyi rangra emeltetett.

A beköszönt, végzetes 1849. év mindjárt kezdetén a csaták s azokkal az érdemek egész hosszú sorát hozta meg Dobaynak. Részt vett januárban Nagy-Szeben első ostromában és a szelindeki ütközetben, februárban a vizaknai csatában és Szász-Sebes megostromoltatásában, február 7-én pedig Szászvárosnál az ellenség-től körül levén véve, sűrű golyózápor közepette szabadította meg Pap László századdal a magyarok egy ágyúját. Már két nappal később a piskii hídnál látjuk őt a sikerült ostromot vezérelni s később Bem megbízásából, ki őt alacsony termete és hősi bátorsága miatt «kis Leonidas»-ának nevezte el, a Borgó-Rusz és Borgó-Prund melletti csatában is vezényelt s visszaverte az ellenséget.

SIÓFOK-FÜRDŐ
a Balaton mentén.

A «Siófok» Balaton fürdő részvénytársaság szállodáinak szobái a társaság siófoki irodájában előjegyezhetők.

Három modern berendezésű szálloda.

A «Központi» szállodában szobák 120—150 forint idény-áron kaphatók.

Siófok fürdő rendkívül jó fekvése, a fürdő finom fővénnyel és idegedző hullámvérése, a gyönyörű park és parti sétány, valamint azon kényelem, mely a mai kor igényeinek megfelelően a társasági fürdőtelepen fellelhető.

„SIÓFOK” FÜRDŐTELEPET
Magyarország látogatottabb fürdőhelyei sorába emelték.

Uri ellátás. — Csónakázás, lovagló és kerékpár-pálya, lawn tennis, hangversenyek, táncestélyek, katonai- és cigányzene, bel- és külföldi mindennemű hírlapok stb., stb. — Felvilágosításokkal készséggel szolgál a „Siófok” Balaton fürdő részvénytársaság igazgatósága.

FÖLDESZ L.
puskaműves
BUDAPEST, Muzeum-körút 3. sz.

Kétesüvű Lefancheux vadászfegyver 15 frt, kétesüvű Lancaster hosszú kulccsal 15 frt 50 kr, kétesüvű Lancaster kakas közötti kulccsal 23 frt 50 kr, kétesüvű Lancaster kakas közötti kulccsal, pa-közszeg damaszt csóvel 34 frt, kétesüvű Lancaster Pieper-féle 34 frt, kétesüvű Lancaster Pieper-féle finom pa k szeg damaszt csóvel 48 frt, Greener rendszerű kétesüvű Lancaster finom damaszt csóvel 55 frt. — Régi fegyverek újakkal kicseréltek. — Az összes vadászcikkek, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7772

Szépség és egészség.

Korunk főnyavalyja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor** 1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franco küldve 6 frt. Sherryvel van készítve és minden hasznosított készítmények között a legjobban elismert és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője? vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltávolítására a **világíró Serail arczkenőcs**hez, mely nemcsak eltávolítja mindenféle bőrtisztítást, hanem az arczbőrt vakító fohérré, tisztává és üdév teszi. 1 tégely ára 70 kr. Arczpor hozsá 3 szíben 70 kr. Postán franco küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozsá 1 drb. 30 kr.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon. Kapható Budapesten: Török József gyógyszer. úrnál és minden magyarors. gyógyszer-tárban.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb érvényes **SAVANYU-KÚT**

Arbony-féle szájvíz beretvák kicserélhető pengékkel, föllímmi-hatátlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ-hírtek. Teljes jóállás mellett kapható a gyárban és egész Auszria-Magyarország jobb telep-teleiben. — Tessenék a védjegyre figyelni. **A. ARBONY, Junge** (Lausanne). 7702

LOHSE-féle
LILIAM-RIZSPOR

rendkívül finom, bársonyszerűbb, tömöttebb és takarékosabb valamennyi Poudre de riz és zsíros rizspornál, a bőrhöz kitűnően s láthatatlanul tapadó. Ugy nappalra mint este.

Fehér és rózsaszínben szőkék számára, sárga (rachel) barnák számára; doboza 2 frt.

Vételnél mindenkor a teljes címre kell ügyelni:

GUSTAV LOHSE BERLIN, 45. Jägerstrasse 46.
kir. udvari illatszerész.

Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi előbbkeltő gyógyszer-tárban és illatszerésztében.

Kwizda-féle
Restitutionsfluid
cs. és kir. szab. mosdóvíz lovaknak.

Egy üveg ára 1 frt 40 kr. 35 év óta használják udvari istállókban, nagyobb katonai és polgári istállókban, nagyobb megróltatások előtt erősítőszert, ilyenek után az erő visszaszerzésére; továbbá rándulásoknál, az izmok merevsége esetében stb. a lovakat a trainingben erőpróbákra készíti. Valódi minőségben csak fent látható védjeggyel ellátva kapható Ausztria és Magyarország összes gyógyszer-tárban és drogeriáiban. Főraktár: **Kwizda Ferencz János.** cs. és kir. o. m., román kir. és bolg. fejed. udv. szállító, ker. gyógyszerészi 7840 Kornsburgban, Bécs mellett.

Billige Briefmarken. Preisliste gratis sendet August Marbe, Bremen. 7690

Anyák!
Mielőtt gyermek-kocsi vennének, tekintsek meg, vagy hozassák maguknak ingyen és bérmentve egy képes árjegyzéket az új higiénikus, fekvésre és ülésre változtatható kocsijármról, a melynek belső felszerelése levehető és mosható. 7694

BAUMANN L. szabdalom-tulajdonos **Bécs, VI/2. Millergasse 6.**

Értéktelen utána-utó vásárlástól óvakodni kell. Csak akkor valódi, ha az itt látható védjegy a kocsi-félebe is van ágyva.

DOBÓI DOBAY JÓZSEF.

Ezek a fegyvertettei Dobayra irányozták a magyar szabadságharc kormányának figyelmét is és május 6-án Debreczenben kelt elhatározással «vitézsége elismerésül» a harmadosztályú katonai érdemrendet, június 15-én pedig az alezredesi rangot nyerte el. Alig néhány héttel később Bem altábornagy saját hatáskörében ezredesi rangra emelte.

Új minőségében Dobay előbb Beszterce vidék és «hadmegye» katonai parancsnokává, később a Kőhalom vidékén összpontosított összes honvédszázadok vezérévé lett. Ez időben Bem altábornagy serege a segesvári csatában s Gál Sándor ezredes serege Csíkszékből szétveretvén, e vesztett csaták következtében Dobay ezredes a maga csapataival úgyszólván be lett kerítve, mert a székelyföld Clam Galles osztrák altábornagynak került a hatalmába, Dyk orosz tábornok Fogaras és Kőhalom felől nyomult

előre, Lüders orosz altábornagy pedig Segesvár felől közeledett, míg a Maros mentén Gottenhyelm orosz tábornok tartotta a főbb pontokat megszállva. Dobay azonban idejekorán értesülve az ellenséges mozgalmakról s egyesülve Gál Sándor menekülő csapataival, meghíusította az orosz vezérek tervét, hadmozdulatai által az ellenféllel a maga kitűzött célja és törekvése felől folytonos bizonytalanságban tartotta s ilyképen sikerült neki Körtvéfánánál az ott felállított kozákokat szétverni s csapataival a Maroson átgázolva az orosz hadvonalat áttörni, úgy, hogy tíz napi fáradságos hadműveletek és roppant nélkülözések után serege ágyúinak és nagy mennyiségű löszereinek megmentése mellett egyesült Kemény Farkas ezredes csapataival.

Mindezek a vitézi tettek természetesen akkor már mit sem változtathattak a háború kimenetelén. A kocza eldőlt és Dobay, mintán Bánffy-Hunyadnál augusztus 16-án és 17-én még egyszer és utolszor megütözött az oroszok túlnyomó haderejével, nem tehetett egyebet, mint hogy — az utolsók között — Zsibón, aug. 24-én szintén letette a fegyvert.

Fogságba és hadi törvényszék elé került ő is, mint bajtársai, s az aradi hadi törvényszék november 24-én hirdette ki fölötte az ítéletet, mely szerint tisztí rangjától megfosztatván, kötélt általi halált kell elszennednie; azonban egyúttal kihirdetett a megkegyelmező császári rendelet is, mely büntetését 14 évi, nehéz vasban töltendő várfogságra változtatta.

A 14 évi fogság további kegyelem útján 7 évre s végül két évre lett leszállítva; azonban tényleg két és fél évet töltött Dobay, mint államfogy, az olmtüzi vár kazamatáiban, honnan korai megszabadulását a közhiedelem szerint annak köszönhetette, hogy az osztrák és orosz főtisztek családjai, melyek az erdélyi hadjárat alatt Dobay hatalmába kerülve, rendkívül humanus és lovasias eljárásáért halált érezték irányában, közbenjárásukkal igyekeztek büntetését enyhíteni.

Az 1852. év június hónapban hagyta el az akkor 32 éves Dobay az olmtüzi börtönt, hogy onnan Erdélybe, Mihályfalvára utazzék anyját megvigasztalni, mert atyját ép akkor kísérték, mint szintén a szabadságharc áldozatát, Josefstadba fogságba. De csakhamar Sárosban találjuk őt, a hol ismeretlen családbelieivel óhajtott érinkezésbe lépni. A sárosmegyei Pétermező megismerkedvén néhai Dobay Ferdinánd fiatal özvegyével, Berzeviczy Máriaival, ezt már a következő év elején oltárhoz vezette s vele állandóan pétermezői birtokán telepedett meg.

A csöndes visszavonultság hosszú korszaka következett most Dobay életében, mert ő, mint mindazok, kik vezérserepét vittek a szabadságharcban, még inkább el volt zárva a közéleti tevékenység minden lehetőségétől, mint mások. De Dobay sok társától különbözött abban, hogy katonai hivatásába vetett hite a kiállott nagy megpróbáltatások után sem esőkent egy pereze sem s csöndes munkálkodással e hivatásának élt tovább is, bár senki sem hitte volna, hogy gazdaságán kívül egyéb gondolatok is foglalkoztatják.

Ő, a kit nem a forradalom véletlen áramlata sodort a katonai pályára, hanem úgyszólván gyermekkorától szentelte magát annak s a ki komoly és mélyre ható tanulmányokat tett ezen a téren, a kényszerű tétlenség időszakai alatt sem hagyta magát e pályá gondolatától s az arra vonatkozó tanulmányoktól eltántorított; mintegy sejtteni látszott, hogy még hivatva van ezen a téren kitűnő szolgálatokat tenni hazájának.

Pétermezői magányában soha sem szűnt meg katonásan élni; alig volt nap, a melyen nyeregben nem ült volna, s a hosszú falusi téli estéken bugzong tanulmányozta a stratégiai műveket. És nem csak tanult, de irt is: 1867 márciusában egy német nyelven irt munka jelent meg tőle Budapesten: „Der Krieg zwischen Österreich und Preussen im Jahre 1866 und die strategische Kritik desselben”, melyben nagy tárgyilagossággal és alapos szakismerettel mondta el véleményét a háború lefolyásáról, illetőleg az osztrák katonai vezetéséről. E munkáját gróf Andrássy Gyula miniszter-

elnöknek ajánlotta. Egy másik műve, melyben John hadügyminiszter véderőszerkezeti javaslatát vette rendkívül liberális és épen nem egyoldalúan katonai szemlemben bírálat alá, kéziratban maradt.

Az alkotmányos kormány figyelmét így csakhamar magára vonta Dobay s a mint a honvédség szervezése megindult, ő volt az első egyike, kiket — már 1868 végén — felhívtak a honvédelmi miniszteriumba, a hol a következő év elején egy-két hónapig állandóan el volt foglaltva a szervezési teendőkhöz való közreműködéssel, míg 1869. évi áprilisban ő Felsőre őt az újon felállított honvédséghez ezredessé s egyúttal a pozsonyi kerület parancsnokává nevezte ki.

Fiatalos lelkesedéssel látott hozzá régóta csöndesen érlelt eszméi megvalósításához, fényes, de nehéz állásával egybekötött fontos feladatai teljesítéséhez. És valóban sikerült neki nem csak az intéző körök megalapítását kiemelni, de buzgalomával, ügyszeretével, megnyerő személyes tulajdonságaival magának és a kerületben vezetésére bizott új intézménynek is kivívni az összes tényezők rokonszenvét és bizalmát.

Sikeres működése mellett a kitüntetések és előléptetések sem maradtak el. 1870-ben a kerületi tanostályok kiképzése körül szerzett érdemeiért ő Felsőre dícsérő elismerését s egy évvel később a Lipót-rend lovagkeresztjét nyerte el. 1875-ben tábornok lett és 1880-ban altábornagy. Tehát az egykori forradalmi ezredes, a halálra és kegyelmi úton várfogságra ítélt lázadó az idők fordultával, a nemzetével kibékült királyi akaratából a katonai pályára legmagasabb rangfokozatait is elérte s maradandó és fényes érdemeit hagyva hátra a honvédség szervezése és első megszilárdítása körül, ő Felsőre elismerésétől kisérve 65 éves korában vonult nyugalmába, hogy hátralevő éveit ismét úgy, mint régen, falusi magányának szentelje.

Élete hű párjának, rajta odaadó szerelemmel csüngő hívesének 1890 végén bekövetkezett halála azonban megrendítette Dobaynak addig erős és ép szervezetét. Az egykor izmos, sőt kövér ember hirtelen lesoványodott, szinte összezsugorult, kedélyének egykori vidám élénksége eltűnt, kínos betegség kezdte gyötörni, s szenvedéseitől csak ez év derekán, több mint 78 éves korában szabadította meg a halál.

A magyar szabadságharc és az új magyar honvédség történetében fényes betűkkel leírta mindenkora beírva neve, s azoknak, a kik ismerték, úgy fog mindig emlékezetében élni, mint a ki egyaránt jeles volt és tiszteltreméltó mint ember, mint katona és mint hazafi.

A KÖPAD.

A park mélyén, homályba vonva
Mohos pad áll; bús, elhagyott.
Letűnt szerelmem borongva
Mint ha az Ábránd ülne ott.
A szél, a mely a fák közt mormol
Keserve vált údvérrel regél,
S lábunk elé, a karsu lombból,
Könnyesepp gyanánt hull a levél.

Irigy szemektől menekülve,
A szerelmes pár ide járt,
S fölébresszté, helyére ülve,
A padon szunnyadt holdsugárt.
De hajb, a régi esküszóra
Nem emlékszik többé a lány,
S sebzett szívvel, találkozóra
Az ifjú maga jó csupán.

Ki a tárgyagnak látja lelkét,
Tudja, e kópádnak mi fáj:
Az elmúlt esők és a jelként
Egykor reá tett rózsaszál.
Moh elsárgult, virág lehvadvát,
Az ág-bog barlangot szöve,
S úgy áll a szürke elhagyott pad,
Mint holt szerelmem sírköve.

Gautier Teofil után francziából

Vargha Gyula.

CSOKONAI SZOBRÁNÁL.

Debreczen, 1898. július.

Munkás város közepében
Lombok árnyán áll szerényen
Szegény költő érezalakja,
Elmereng a lelkem rajta.

Sivatagban, pusztaságon,
Kópárnán is édes álom,
Tündérművek délibábja
Vette ringató karjára.

Édes álmát eldalloa
Lágyan csengő szép dalokba,
S szívből szíve száll az ének,
Szomju lelkek gyönyörének.

Zeng szerelmi boldogságot,
Epekedik, kéjt sovárolog,
Panasz csendül, méla bánat,
Célcapságság, imént támadt.

Majd sodor a dal magával,
Föl, magasra, égbe szárnyal,
Fényhonába csillagoknak,
Ideálók hol ragyognak.

Éri nyomoruság, szegényen,
Csak lenézik nagy-kevélyen.
Sors üldözi, ember marja,
Nincs egy nyugodt pillanatja.

Lelkéről a bűt lerázza,
Jó kedvének szívárványa
Felmosolyog. Szent a béke!
Üden csendül nevetése.

Kétségbe'es sötét árja
Lelkünkét mint veti, hánnya!
Bizodalomunk kapcsa törvény,
Már-már elnyel gyilkos örvény.

Úgy megenyhül itt a lélek!
Szívemben új remény éled.
Nem érzem úgy a keresztet,
Ujra hinni, bizni kezdek.

Versényi György.

SALOMY JANE CSÓKJA.

Elbeszélés. (Vég.)

Irtá Bret Harte. — Angolból fordította S. A.

Nemcsak ételt és italt hozott ki, hanem apjának egy hosszú ócska kabátját és egy kalapját is. Arra való volt ez, hogy a legényt ne ismerjék föl benne s hogy elrejtseik hatalmas alakját, melyről azt hitte, mindenki olyan jól ismeri, mint ő. Lihegve szaladt vissza a legényhez. De ez félretette az ételt s a pálinkát.

— Figyeljen, — szölt. — A lovat beveztem az apja karámjába. Reggel ott fogják találni s mindenki azt fogja hinni, hogy eltévedt s úgy keveredett a többi lovak közé.

— A leány felpattant.
— De maga! — Mi lesz magából? Elfogják!
— Vigyázzok, hogy el ne fogjanak, — szölt a legény halkan, — ha... ha...

— Ha mi lesz?

— Ha még egyszer rászánná magát, hogy...
A leány nevetni akart és odább húzódn. Nem tudta megtenni sem ezt, sem azt. A legény hirtelen karjaiba ragadta, megcsókolta hosszasan, szenvedélyvel — és ő visszaadta a csókot újra meg újra. Átölelkezve álltak úgy, mint két napal azelőtt. De mégsem egészen úgy. Mert a hideg, nyugodt Salomy Jane más nővé lett — szenvedélyes, tüzes nővé. Talán az atya vére mozdult meg benne ebben a boldog pillanatban. A férfi egyenesen, határozottan állott.

— Hogy hívják magát? — suttogta a leány gyorsan.

— Dart.

— A keresztnéve?

— Jack.

— Hadd megyek most, Jack. Feküdjön le az erdőben hajnalig. Vissza fogok jönni.

Eleresztették egymást. Salomy Jane azonban maradt még egy kicsit.

— Vegye föl ezt a ruhát, — szölt és szemé-

boldogan csillogtak — s bújjon el, míg vissza nem jövök.

Aztán hazament.

Az út közepén úgy érezte, lábai lassabban mozognak s a szívé valami húzza visszafelé. Megállt, visszafordult s odanézett, a hol az előbb állottak. A legény már nem volt ott. Salomy Jane sohajtott egyet s biesietet. Jó késő van már. Közel a reggel. — gondolta.

Csaknem a szobája lépcsőjén volt már, mikor dörrenést hallott, mely mintegy álmából riasztotta fel az erdőt s a csöndes levegőt.

Megdöbbenve állt meg. Még egy lövés hallatszott, visszhangot verve az istállók falán. Magához tért és rohant vissza az erdőbe.

Futásban csak egy dologra gondolt. Vérebek-jutottak nyomára régi üldözői s megtámadták. De két lövés esett és ő fegyvertelen! Hirtelen visszaemlékezett, hogy ott hagyta az apja fegyverét, odátámasztva a fához, a melynek tövében beszélgettek. Hála Isten! talán megmenetheti még egyszer. Odafutott a fához, — a puská nem volt ott. Futkosott ide-oda, attól rettegve minden lépésnél, hogy az ő holttestére lép. Újabb gondolat ragadta meg. Odafutott a méneshöz. A ló nem volt ott. Nyilván sikerült odajutnia s elmenekülnie — a lövések után.

Megnyugodva lélekezett fel.

Újabb ijedség. Apja, fölébredve a lövések zajára, sietve közeledett felé.

— Mi történt, Salomy Jane? — kérdezte izgatottan.

— Semmi, — felelt nagy nehezen a leány. — Legalább is én nem láttam semmit.

Igazmondó volt máskor, mert nem volt oka félni, de most, igenis volt oka, — a legény miatt.

— Nem feküdtem még, hát kiszaladtam, a hogy a lövéseket hallottam, szölt feleletül apja vizsgáló tekintetere.

— A puskámat meg félreraktam valahova. Nem találok sehoh, — mondotta szemrehányón az öreg. — Ha az a nyomorult Larrabee volt s azért lövöldözött, hogy kicsaljon a házból, tizenkétzer is lehőhetett volna az alatt az öt percz alatt.

Salomy Janenek csak most jutott eszébe az atya ellensége. Csakugyan, — lehet, hogy az támadta meg Jackot.

— Menjén be, édes apám, menjén be. Nem lett volna szabad puská nélkül kijönnie. Megfogta vállainál, kituskolta a fák közül s toltá befelé a házba.

A puskát azonban nem találták. Hova lehetett! Nem hagyta el valahol a pajtában? Különös dolog... No, de se baj. A veszély már elmúlt. Larrabee merénylete nem sikerült. Feküdjék le az öreg, — majd reggel együtt keressik a puskát. Ugyanekkor Salomy Jane elhatározta, hogy korábban kél föl, mint az apja s még egyszer elindul keresni az erdőbe és — talán megtalálja Jackot, elevenen, őt várva.

Salomy Jane keveset aludt ez éjjel. De az apja se különben. Reggel felé azonban elnyomta a fáradság s aludt még, mikor a nap már magasan állott fenn a látóhatáron.

Másképp a leány. Arczával az ablak felé fordulva feküdt, félig fölemelve fejét, hogy megtalálja a titkos beszélgetés minden pillanatát, még mindig dereka körül érezve a szökevény karját, ajkain a csókját, hallva suttogó hangját. Érezte, hogy új életre kelt ezzel a jelenettel.

A gyönyör pillanatait a rettegés váltotta fel. Hátha ott hever a fák alatt, élettelenül, míg ő itt fekszik nyugodtan. Majd hogy fel nem ugrott olykor-olykor ágyából, hogy segítségére siessen.

Igy folyt ez, míg az égen halvány, opalszínű fény nem tetszett föl, kisérve a fehér Sierra sűcsainak még halványabb csillogásától. Ekkor felugrott és sietve öltözni kezdett. Oly biztos volt a reménye, hogy megtalálja Jackot, hogy még azt a barna hollandi vászon ruháját, meg a sarga kalapját is előkereste, a melyet viselt, mikor először látták egymást. És csak kétszer látta! Csak kétszer. Kegyetlen, nagyon kegyetlen dolog volna, hogy ne lássa többet!

Halkan ment le a lépcsőn, figyelve atyja mély lélekezete, mely a hálószobából hallatszott s aztán a gyertya lobogó világánál ráirta egy czedulára, hogy ne menjén ki, míg ő vissza nem tér. A czedulát az asztalon hagyta s gyorsan kisértett.

Három órával ezután Madison Clay urat

A legény hirtelen karjaiba ragadta s megcsókolta hosszasan, szenvedélyvel...

hangos kopogás ébresztette föl. Először azt hitte, — félálamban, — hogy ez a leánya szokásos reggeli üdvözlése. Morgott egyet s a fejére húzta a takarót. Aztán fölugrott s káromkodott egyet, mert eszébe jutottak az este történetek s hogy korán akart fölkelni ma reggel.

Észrevéve, hogy a külső ajtón kopognak s ismerős hangot hallva, fölrántotta csizmáját, nadrágját s leszaladt. Az ajtó nyitva volt s a küszöbön atyjafia állott, nem egy véres tusakodásban hű társa, Breckenridge Clay.

— Ugyan hideg véred van, öreg, — szölt az atyafi, félig csudálkozva, félig mérgelődve.

— Nos, mi baj?

— Te kérdezed? szölt mérgesen Breckenridge. — Há'szen szép dolog az, úgy tenni, mintha semmiről se tudna az ember; de hát... Ép most találták meg az öreg Larrabeet a rokonai össze-vissza lödözve, holtan, mint egy darab fát! Igen ám és most Larrabee két fétestvére utánad vetette magát. És te úgy elfutsz, mint a bolond s ott hagyod ezeket a holmikát — káromkodott a jó rokon, leszedve lováról Madison Clay ócska kabátját, kalapját és puskáját.

— Hall' isten, én találtam meg az erdőben, hogy idejöttem. De most lóra, az ebből az államból, mielőtt még itt volnának a kopók.

Madison Clayt megbénította a rémület. Az éjszaka történetek most világosodtak meg előtte. A lövés, Salomy Jane egyedüllete az erdőben, a puská eltűnése és most a kabát és a kalap megtalálása. Salomy Jane, az ő gyermeke, meggyalázta magát, gyilkolt, — meggyalázta őt, bitortolta az ő jogát, — lesből ölte meg az ellenséget...

— Ide azt a puskát, — mondotta hörgöve.

Breckenridge odaadta, csodálkozva s növekvő gyanuval. Madison megvizsgálta a csövét, — egy töltés ki volt löve. Hát igaz! A puská kisért a kezéből.

— Ide vigyázz öreg, — szölt sötét arccal Breckenridge. — Nincs a játéknak ideje. Nem kihallgatáson vagy, sem a bíróság előtt. Te tetted, csak te — nem igaz?

— Én hát! ki mondta, hogy nem én? — mondta amaz hörgő hangon.

Breckenridge, azt híván, hogy Madison Clay azért olyan zavarodott, mert egy ital whiskyyel erősítette magát a tett következtére, — röviden mondta:

— No hát ébredj föl és gyere hamar, ha azt akarod, hogy segítsek...

— Eredj a méneshöz és hozz egy lovat, — szölt Madison halkan, de nem minden méltóság nélkül. — Valamit akarok szólni a leánynomnak, mielőtt elmegyek.

Reszkető kezében tartotta a Salomy Jane czeduláját, a melyet ép most vett észre. Ismerve rokonának leányához való benső viszonyát, Breckenridge elisietett.

Egyedül maradvá, Madison Clay megsimogatta újjáival a haját, kisimította a czedulát, melyre Salomy Jane az izenetét írta s ráírkanította a hátrára ezeket a szavakat:

„Meg kellett volna mondani, hogy te tetted s nem lett volna szabad vén apáddal magával találni ki, hogy mennyire meggyalázta magát és őt, alattomos asszonyi csellel. Azt mondtam, én tettem s magamra vettem a szégyent s az üldözést. Ha el tudok menekülni, — nem is sokat tördöm vele — ne gyere utánam. A ház és a birtok a tied, de nem vagy többé a leánya szerencsétlen apádnak.

Madison Clay.

Alig fejezte be irását, a mikor patkócsattogással s egy vezeték lövel, nagy vigan, diadalmasan jött vissza Breckenridge.

— Bolond szerencséd van, öreg! Ott találtam a Boompointer bíró ellopott lovát a tied közt. Nyilván elszökött s úgy keveredett közéjük. Új hát rá! Meg vagy mentve! Nincs, a ki ezt utóérné a határig.

— Nem vagyok én lökötő — felelt mogorván Madison.

— Nem is mondja senki, hogy az vagy, — de bolond volnál, ha nem ülnél rá. Tanud vagyok, hogy úgy találtad a te lovid közt s visszaküldheted, ha biztos helyen vagy. A bíró ugyanevak megőrül, ha visszakapja. Ha már irtál a lányodnak, hát gyere.

Madison Clay nem habozott tovább. Salomy Jane minden pillanatban visszatérhetett és ő nem akart vele találkozni menekülése előtt. Rátette a czeduláját az asztalra, egy utolsó pillantást vetett a házra, gondolva, hogy most látja utolszor, bezárta a kaput és elvágatott a rokonával.

Ez a czedula azonban egy hétig hevert az asztalon s nem nyúlt hozzá senki. A ház tele lett levelekkel, fényő-tobozokkal, madarakkal és mókuskokkal ezek alatt a forró, csöndes napok alatt — de Madison Clay családjának egy tagja se tette bele többé a lábát. Tudta mindenki a környéken, hogy Clay átmenekült a határon s a leányról azt hitték, hogy utána ment másnap. A házról azt gondolták, hogy el van zárva. Félre esett az országtúttól, ritkán vetődött arrafelé valaki. A marhák a karámban koplaltak egy darabig, aztán megunták magukat, kitértek és elszédtek az erdőben. S jött egy éjjel valami nagyobb szél, lefújta az öreg Clay czeduláját az asztalról, kivitte az erdőbe...

Salomy Jane soha se tudta ugyan meg az atyja szemrehányását, de nem is volt szüksége a levélre, hogy megtudja, mi történt. A mikor ugyanis bement az erdőbe annak a bizonyos reggelnek halvány világításában, meglátta Dart alakját, a mint előlépett egy fenőfa árnyékából s feléje ment. Az öröm sikoltása elhalt ajkán, a mint meglátta a legény arcát napvilágnál.

— Meg van sebesülve! — mondotta, szenvedélyesen ragadva meg a kezét.

— Nem, — felelt amaz. — De azt hiszem, ha...

— Azt hitte, úgy-e, hogy az éjjel a lövések hallatára nem merek kijönni... De én kijöttem — szölt a lány izgatottan. — Visszajöttem ide, a hogy a két lövést hallottam, de maga már nem volt itt. A méneshöz futottam: a lóva nem volt ott s így azt hittem, elmenekült.

— Ugy is volt, — mondotta Dart sötéten. Megöltem azt az embert, mert azt hittem, engem üldöz. Elfelejtettem, hogy áruhában vagyok. Amaz azt hitte, a maga apja vagyok...

— Igen, — mondotta a leány örvendezve. — Az apámra lesett és maga — maga megölte. Csodálattal ragadta meg újra a kezét.

Dart nem felelt. Roszkedvű volt.

— Mások majd azt hiszik, a maga apja tette... Mikor lelöttem, — ő lött rám először, — visszafutottam a méneshöz a lovamért, mert azt hittem, üldöznek. Körüljártam a házat, hogy a maga apját gyanusították. Jött aztán egy másik ember, — rejtkehelyemből láttam — meglátta a ruhát meg a puskát s elment.

Elhallgatott és sötéten nézett a leányra.

— Megtette volna az apám, ha meg nem teszi maga, — mondotta a leány, még mindig

KALMUKOK ÉS KIRGIZEK.

nem értve a legény komorságát. — Mi különbség van e között?

— Egyre megy, — felelt a legény komoran. — Helyt kell állanom érte . . .

A leány nem értette. A legényre hajtott a fejét.

— El akar menni apámhoz, s elmond neki *mindent*? — kérdezte engedelmesen.

— Igen, — szölt Dart.

Salomy Jane megfogta a férfi kezét s úgy mentek kifelé az erdőből, együtt. Előre látta az ezer nehézséget, de a mi fő, azt is, hogy a legény nem szereti őt annyira, mint ő a legényt. Ő nem kockáztatta volna ennyire a boldogságát . . .

De kárba veszett a becsületesség s hősiesség elhatározás. A mint kijutottak az erdőből, vágató lovak dobogását hallották. Alig volt idejük elrejtőzni. Madison Clay vágatott el a Boom-painter bíró lován előttük, atyjafiával.

Salomy Jane a szeretőjéhez fordult . . .

Erkölesös író létemre itt meg kellene állnom, hogy a bűnös, szenvedélyes leányt, a ki megszökött rosz hírű szeretőjével, életfogytig tartó szegényben s nyomorúságban hagyjam, még az atya félreértését is a lelken szárazsítva. De nem tehetem, mert tényekkel állok szemben,

SAMARKANDI TATÁR KERESKEDŐ ÉS NEJE.

KAZÁNI TATÁR TESTVÉRPÁR.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI UTAZÁSÁBÓL.

melyeken ez a beszély alapszik. Egy hónappal ezután ugyanis a ház előtti fenyőtök egyikére írás volt felragasztva, hirdelve, hogy a birtokot árverés útján eladja a legtöbbet ígérőnek tulajdonosa, Dart Jánosné asszony, tekintetes Madison Clay úr leánya. El is adták a dolog rendje és módja szerint.

Valamivel később — talán tíz évvel — e sorok írója meglátogatott egy bizonyos tanyát a «kék fü országában», a mely versenylovairól nevezetes. Azt mondták neki, hogy a tanya gazdája legjobban ért a «lőhúshoz» az egész államban.

— Nem csoda, — mondotta, a kitől ezeket hallottam, — hiszen azt mondják, hogy ifjúkorában a lőkötés mesterségét űzte odaát Kaliforniában s úgy szökött meg egy gazdag farmer leányával. Most azonban józaváló és tiszteltre méltó ember, a kinek szavára, ha lovakról van szó, pénzt lehet adni. A mi meg a feleségét illeti, — az ám a szép asszony! Ha a lőversenyen látja az ember, kiöltözve a legújabb divat szerint, el se hinné, hogy nem New-Yorkban élt mindig, vagy nem valami milliomosnak a felesége . . .

PERM KORMÁNYZÓSÁGBELI CSEREMISZEK.

GRÓF ZICHY JENŐ UTAZÁSA ÁZSIABAN.

Közelebb hírt adtunk, bár csak általános vonásokban, gr. Zichy Jenőnek oroszországi és ázsiai második utazásáról, melynek köztudomású célja az, hogy őstörténelmünk nyomait tüzetesebben és behatóbban nyomozza, mint eddig történt, s lehetőleg eloszlassa vagy legalább ritkítsa azt a homályt, mely őseink eredetét, rokonságát, műveltségét, egykori lakóhelyét és a honfoglalás előtti vándorlásainak útjait és körülményeit oly makacsul eltakarja a mai kor szeméi elől, hogy sem az oknyomozó történetírás, sem a népvizsgáló tudomány (ethnologia és ethnographia) avatottjai nem voltak még képesek ama régi idők titkait csak némi részben is megnyugtató bizonyossággal földeríteni.

Lehet, hogy gr. Zichy Jenő sem lesz e részben oly szerencsés, mint mindnyájan óhajtjuk, de költséges és fáradsalmas utazásai semmi esetre sem maradnak teljesen sikertelenek; mert vagy nem talál semmit, s akkor megtudjuk, hogy azokon az útvonalakon, a melyeket ő derék társaival együtt bejár, nincs mit keresnünk, arra tehát remélhető utódai nem fognak többé időt és erőt pazarolni; vagy pedig figyelemre méltó nyomokra bukkan, s akkor a

nemzeti közérületnek ki kell vennie az ügyet az egyes buzgólkodó hazafiak kezéből és nagyszabású nyomozásokat kell megindítanunk olyan anyagi és szellemi tőkével, a melyet ily nagy érdek méltán megvárhat, sőt megkövetelhet tőlünk.

Említett híradásunkban azt mondtuk, hogy gr. Zichy és társai már eddig is szép sikerrel fáradoztak főleg a nyelvekben és régiségekben mutatkozó rokonsági nyomokat illetőleg. Ezt most maga gr. Zichy Jenő is megerősíti egy szerkesztőségünkhez intézett levelében.

Ez a levél nem tartalmaz ugyan a kutatásokra vonatkozólag tüzetesebb részleteket; de annál körülményesebben tájékoz bennünket az úti társaság munkamegosztása és legközelebbi útitervei felől; miért is közérdekűnek tartjuk annak ezen részzeit a nyilvánosságnak is átadni.

Tobolszk, július 3-ikán 1898.

Igen tisztelt szerkesztőség!

Ma veszem a «Vasárnapi Ujság»-ot itt, a világ legridegebb és legszomorúbb vidékén, a melyet bizony méltán neveznek «nagy temető»-nek. A civilizált világnak itt valóban teljesen vége van.

CSUVASZ CSALÁD.

tavon átkelve, Alsó-Mongolországban, a hírhedt Gobi-sivatagon át egyenes vonalban Pekingbe utazom, karavánszerűleg tavken tevék meg e hosszú utat, miközben gyűjtünk bogarakat, pillangókat, mindenféle állatot, úgy csúszó-mászókat, mint madarakat s merítgetünk a mocsaraknak ázalagokkal (infusoriákkal) telt vizéből is, szóval gyűjtünk minden lehetőt Nemzeti Muzéumunk számára, s így elsőlk leszünk, a kik Szibéria és a Gobi-sivatag állatországát a tudományos világ előtt föltárjuk. Különben az Ural vidékén is igen sok állatot gyűjtöttünk. De most, kedves Miklós barátom, Isten Önnel!

Hazafias üdvözlettel tisztelő hiva

Zichy Jenő.

Gróf Zichy e levele mellett küldött fényképi főlvételek nagyobb részét is bemutatjuk ezúttal, melyek mint néprajzi jellemző ábrázolások méltán megérdemlik a figyelmet.

A bemutatott néptípusok mind a mongol fajhoz tartoznak; de fajvonásait már többekévesebbé elváltoztatta a sok századdal ezelőtt történt letelepedés, az állandó lakóhely s az azzal járó táplálkozás, foglalkozás és idegen műveltség hatása. A Volga mellékein lakó

CSUVASZ HALÁSZOK A VOLGA MELLÉKÉRŐL.

Sietünk is el innen. Ma még megnézzük a nagy gyűjtő-fogházat s holnap indulunk Omszkba, honnan majd Tomszkba megyünk.

Ide mellékelve küldök egy csapat fényképet. Legnagyobb részt kirgizeket ábrázolnak, a kik Asztrahántól fölfelé, szemben a «kalmuk-steppe»-vel, a Volga folyam bal partján az úgynevezett «kirgiz-steppé»-ket (sivatagokat) lakják föl egészen Uralszk, Orenburg és Szamara városokig. A kirgizeken kívül küldök csuvaszokat, mordvinokat, cseremiszeket és tatárokat ábrázoló főlvételeket.

Útunk a legszebb rendben és minden tekintetben teljesen kielégítő eredménnyel foly. Itt most részben széjjelválnak, a mennyiben Pápay nyelvész és Jankó ethnographus föl őj-szakra az osztjások közé mennek s ott töltenek vagy három hónapot. Jankó János onnan haza utazik, míg Pápay ez év vége felé visszatér a csuvaszokhoz egy hónapra s onnan a baskirok közé, az Ural hegylánc nyugati aljába, a Kama folyó mellett fekvő Ufa városba megy három hónapra. Mi pedig Posta Bélával tovább megyünk Omszk, Tomszk, Jenisejszk városokon át Krasnojarszk városba, majd pedig augusztus végén Irkuczkba, honnan Posta haza felé indul, útba ejtve Szamarkand, Moszkvát és Kijevet, mely városok muzeumaiban még némi elvégzendő dolgai lesznek. Én pedig Csiky Ernő zoologussal, Lehoczky praeparátorral, báró Bánhidival és derék erdészemmel, Roschlapillal együtt a Baikal

GÖRÜDNYNE-ÁRULÓ CSEREMISZEK.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI UTAZÁSÁBÓL.

mordvinok, cseremiszek és osztjások a finn-féle néptörzsekhez számítatnak. Nehézkes természetű, de rendkívül becsületes és vendégszerető népek, melyek szorgalmasan űzik a földművelést, barom- és méhnyésztést. Némi iparuk is van. Legnagyobb részt a gör.-keleti egyház hívei, de pogány hagyományaikhoz is szívósan ragaszkodnak. A cseremiszek és osztjások közt még számán hitűek is sokan vannak. Falvaik orosz szabású házakból állnak, de nem egyetlen hosszú utcásorban építvők, mint az orosz faluk, hanem meg-megszakadó tanya-csoportokban, melyeket rendszeren fűltetvények környeznek. A férfiak viselete olyan, mint az orosz parasztoké, csak azzal a különbséggel, hogy náluk uralkodik a fehér szín. A nők rendes ruhája egy durva fehér vászoning, melynek minden szegélye tarka hímzött. Az inget öv szorítja körül, melyről mindenféle csiling-csiling fityeg le mint ékszer. Télen és őszt a férfiakhoz hasonló hosszú felső kabátot, vagy pedig bundafélélt öltenek magukra. Fejdíszük igen tarka-barka. Lábaikon fekete bocskort viselnek.

A mordvinok és cseremiszek egykor vitézek voltak; az oroszoknak makacsul ellenálltak s azok uralma ellen gyakran föllázadtak. Ma semmi ellenállása nem gondolnak többé s a legbékésebb alattvalók.

A *mordvinok* összes száma mintegy 800 ezer, s leginkább Szamara, Szaratov, Szimbirszk, Nisni-Nowgorod, Tambor, Kazán, Ufa, Orenburg és Asztrakhán kormányzóságokban vannak elterjedve.

A *cseremiszek* mintegy 300 ezeren vannak s legsűrűbb tömegekben a Volga mindkét partján, a Vjátka és a Volga folyók közén, meg a Szúra folyó torkolata körül lakoznak.

Az *osztjások* száma vagy 250 ezerre megy s Vjátka kormányzóság keleti felében, a Vjátka és Kama folyók közén élnek. Szomszédosak ezekkel a csak 50–60 ezerre menő permiek (Perm kormányzóságban), kik kezdetlegesebb műveltségűek, mert némi földművelés mellett leginkább csak halászáttal és vadászattal foglalkoznak.

A *tatórok* közül azok, a kik európai Oroszországban laknak, keleti, krimi és litvai törzsekre oszlanak. A keletieknek legnemesebb képviselői a kazáni tatárok, kikből a régi harcziás szellem egészen kiveszett; békés, szorgalmas kereskedő-néppé lettek s ipart és földművelést is űznek. A férfiak jól megtermett, kellemes, értelmet kifejező arcú emberek. A nők többnyire alacsony s gyöngye természetűek, általában szépek, de téletenségre kárthatott életük miatt kedélytelenek. A tatárok ugyanis legnagyobb részt izlám hitűek, s így a nők a nyilvános élettől el vannak zárva. A többnejűség szabad ugyan, de nem gyakori. Leginkább csak a városiaknak van két feleségük. A férfiak öltözete bő bugyogó, mellény, térdig érő kabát s azon felül egy bő és hosszú felöltő, továbbá bőrharsnya, melyre topánt vagy félcipőt húznak. Borotvált fejüket kis, kupak alakú sapka takarja, melyen felül báránybőr süveget viselnek. A szegényebbek két inget és gatyát, hegyes süveget és bocskort hordanak. A nőknek csaknem hasonló öltözetük van, mely a gazdagoknál csikos, vagy virágos selymekelméből van szabva. Igen szeretik az ékszereket s arczukat általában festik. Utezan fátyol takarja az arczukat.

A kazáni tatárok szeretetreméltó, nyílt jellemű nép, derék lelki tehetségekkel s olyan művelődési hajlammal, a minőt az izlám híveinél ritkán tapasztalhatni. Van nemesi rendjük, mely nagy tekintélyben áll. Sok főnemes egyenesen Dsingiskhántól származtatja magát. Elődélük főként hűségekből áll. A köznép igen szereti a lóhúst is. A tatárok összes számát mintegy másfél millióra teszik.

A *csuvasok* eltárosodott volgai finnek. Csak nyelvük közös a tatárokéval, míg életmódjuk egészen a cseremiszekéhez hasonló. A Volga jobb oldalán a Szúra folyó mellett laknak tömegesebben; de csoportonként Szimbirszk, Szamara és Ufa kormányzóságokban is élnek. Összes számuk mintegy félmillió. Jellemző náluk, hogy a férfiak magukkal egészen egyenlő jogúknak tartják a nőket. Sok csuvas még pogány, de jó részük már keresztény, bár igen babonas.

A *kirgizek* szintén tatárok, de nomád életet élnek. Vagy 150 ezeren vannak. Szintén van

Kazáni tatár nő.

Kirgiz földbirtokosok.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI UTAZÁSÁBÓL.

nemességük, melyet «fehér esontú» jelzővel különböztetnek meg. Mind mohamedánok s télen-nyáron nemez-sátorokban tanyáznak.

A *kalmukok* részben Asztrakhán kormányzóságban laknak, de nomád életet élve. Ezeken legfőképpen a mongol jelleg, melyet különösen a kiálló pocasontok, ferde metszésű szemek és merev, fekete haj árulnak el. Budhista vallásúak. Számuk mintegy 100 ezer.

EGY CUMBERLANDI HERCEG MAGYARORSZÁGON.

György Vilmos cumberlandi hercegnek tisztte kinevezése a 32. magyar gyalogrezdben, rokonszenves emlékeket utít föl a magyar nemzetben, már csak azon látogatásánál fogva is, melyet egyik őse, György angol király fivére, 1822 szeptember havában tett Zemplénmegyében, a későbbi V. Ferdinánd kíséretében, mint ennek vendége, s mely alkalommal a herceg nemcsak igen jól érezte magát nálunk, hanem hazánk s nemzetünk iránt őszinte, meleg érdeklődést is tanúsított. A herceg, egy szép természetű, vig kedélyű úri ember, a kit abban az időben b. Vay Miklóshoz hasonlítottak, — már nem volt fiatal; 18 seb volt a testén; többek közt egy golyó a bal szeme alatt

ment keresztül, minek következtében azt ki sem nyithatta, egy másik golyó pedig jobb fülét tájt és balkeze csuklóját sebezte meg. Épen ezért őszinte volt a tisztelet, melylyel Ujhelyre érkezésekor fogadták a hős katonát.

Dél volt, a mikor puszkaszó jelentette, hogy a vendégek közelitelenek. A kirendelt küldöttség a főispán szobájába vezette az érkezőket, kiket Szögény alispán kísért. Ünnepi beszéd tartása előre el volt tiltva, s így csak némán hajtották meg magukat a várakozók s magyar nyelven kérték a két herceget, hogy kezdje meg körüjtét.

Érdekes, hogy maga Ferdinánd királyi herceg oly kevéssé volt tájékozva a magyar közállapotokról, hogy a szobában álló komiszáriust hitte ruházatánál fogva a legfőbb személynek; tévedéséről csak akkor értesült, mikor meg akarva szólítani az illetőt, ez elég kíméletesen hátrább húzódott. A tisztelőket természetesen jóízű mosolyra hangolta titokban ez a kis félreértés, melynek az vetett véget, hogy e közben a cumberlandi herceg, befejezte beszélgetését, néhány szintén jelen levő katonatisztel, az egész társaság az ablakhoz lépett, hogy megtekintse a Győrnel eselést zempléni insurgenek emlékére emelt oszlopot. Midőn Dókus megyei főügyész felnyitotta az ablakot, a redőny kiesett kezéből. Ferdinánd főherceg kapott utána s feltartóztatta esésében.

A megyei levéltárban, hová először mentek a magas vendégek, rögtön a számos zászló vonta magára figyelmüket. Ferdinánd trónörökös egy díszes kék zászlónál tudakozódott, hogy mikor készítették? A cumberlandi herceg az ütközetben több helyt lyukat kapott vörös insurrectió zászlók iránt érdeklődött, s mikor egyen megmutatták a lövés nyomait, újját keresztül dugva a résen, maga is helyben hagyva mondá: «Ja, das war gewiss eine Kugel».

A török háború alatt erősen elpusztult levéltárból néhány füstös nemeslevelet mutattak a hercegeknek, melyek közül a legrégibb 1558-ból való volt. Ferdinánd csodálkozva hallotta, hogy a régi iratokat ép oly könnyen tudják olvasni, mint a maiakat, s csodálkozása a kegyetes tiszteletnek engedett helyet, mikor elébe tették azt a leiratot, melyben nagyanyja, Mária Terézia tudósítja a megyét, hogy atya halálával átvette a kormányzást. Kiváncsian olvasta végig a két egész folio lapot. Majd a német tábornokok kéziratait mutatták elébe, Caraffáé kivételével, mely hamarjában nem került elé, aztán a Boeskyét, Bethlen Gáborét, Rákóczyét. Utóbbinál a főherceg érdeklődése a szokotnál élénkebbé vált. «Ez a Rákóczy írása?» kérdezte. «Van-e valami nevezetes bennök?» — s csak akkor ment tovább, mikor hallotta, hogy az iratok csak folyó parancsokat tartalmaznak.

Díszes ebéd szakította félbe a látóvalok megtekintését, mely alkalommal az asztalón a két herceg ült. Ferdinánd balján Szögény, Cumberlánd herceg mellett pedig egy huszárbatnok, majd Viczmány prépost, az újhelyi orosz pap, Matolay főjegyző, stb. foglaltak helyet. A cumberlandi hercegek fölöttébb megtetszett a főltségű jöfőle ürmös és mindjárt is kijelentette, hogy e mellett fog maradni mindvégig. Egyébként olyan közellátó volt, hogy nem vette észre az előtte álló gyönyörű muskotály-fürdő, sem azt, hogy a hajduk mit szolgálnak fel; s azért mindig szomszédja, a tábornok által tételt tányérjára, még pedig a marhabúsból két egész adagot, — «denn das gibt Kraft» (mert ez erőt ad), tette hozzá enyelgő kedvvel.

A káposztánál aztán megeredt a felköszöntők árja. Cumberlánd herceg volt az első, a ki fölállt helyéről s németül felköszöntötte Zemplénmegyét. Utána Szögény szólott s Ferdinánd trónörökösért írtette poharát, a ki szintén viszonozta az üdvözlést. Most megint a cumberlandi herceg emelt poharát s dícsérettel emelve ki a magyar nemzet erényeit, összehasonlítást tett közte és az angol nemzet között. Beszédje közben azt a kijelentést tette, hogy bár ezáltal először látja Magyarországot, de gondja lesz rá, hogy ne utóljára lássa.

Az angol és magyar nemzet közötti összehasonlítás alkalmat adott Matolaynak, hogy egy pohárköszöntőben tovább fűzze ez összehasonlítást s nem minden politikai célzás nélkül. «Királyi hercegség — így szólott — azt mondta, hogy a két nemzet sokban hasonlít egymáshoz. Igen is, mert ez is, mint az,

szabad». Végezetül az angol herceg barát-ságába ajánlotta magát és a magyar nemzetet.

A cumberlandi herceg elérte a célzást s meglehetősen kényelmetlenül érintették az eljött szavak, melyeknek ellensúlyozására a kis éjtett megint poharát emelt s ügyes fordulatla más irányt adott a társalgásnak. «Nincs szerencsém — így mond — e velem szemben ülő urat ismerni. Ő azt mondta, hogy a magyar és angol nemzet szabad. De az én nemzetem székret királyát, mert ő a törvények leghivatottabb magyarzója. Mi összejöveteinkbe nem vegyünk politikát s arról beszélünk, a mi minden embert, nemzeti különbség nélkül érdekel. Eljének tehát a szép hölgyek».

Ép oly szellemes és fesztelen volt a herceg többi pohárköszöntőben is. Egyikben így szólott: «Uraim, Magyarországnak 51 megyéje van. Ha mi az 51 megyéért ugyanannyi poharát üríténénk, kocsin kellene bennünket innen elvinni. Tehát éljen mind az 51 megye». Egy másik pohárral Ferencz császárt köszöntötte fel a következő szavakban: «Uraim, a király, az én fivérem, testvérként szereti a császárt, arról biztosított önöket. Éljen az osztrák császár és egész háza».

Kávénál a hercegek fölkeltek székeikről és beszélgetést tartottak, mely alkalommal a cumberlandi herceg élénk és leereszkedő társalgásba bocsátkozott az újhelyi református papal is, kit Dókus mutatott be. Kérdezősködött jénai tanuló koráról, stb. Egy más csoportban Schwarzenberg herceg dícsérte a magyar használatot s tört magyar kiejtéssel kérkedett magyarságával (krassói birtokos volt); Ferdinánd trónörökös pedig Gergely esküdtet szólította meg, fölsimervén dolmányán a «kanonenkugel» szalagját, hogy melyik ezrednél szolgált, s mért lépett ki? Örömmel értesült, hogy Gergely alhadnagy volt az ezrednél, az insurrekciónál pedig kapitány s Dijonnán is jelen volt. «De a magyar — tette hozzá Gergely — ősz fejjel is katona. Én is az leszek megint, ha szükség lesz rám». Ferdinánd főherceg helybenhagyólag bólintott: «So ist's recht». A cumberlandi herceg is hozzátette: «C'est pour mieux sortir» s azzal kocsiara ülték, hogy Sáros-Patak felé folytassák körüjtököt.

A cumberlandi herceg itt is élénk érdeklődést tanúsított kultúránk és nyelvünk iránt; minden megtekinthető dolgot szemügyre vett s alapos ismeretét találó megjegyzésekre árulta el. Így megtekintette a kollegium híres könyvtárát, természetrajzi múzeumát és gyülestermetét s a Göttingában tanult híres *Kézy* tanártól behatóan tudakozódott, hogy Lichtenberget hallgatta-e? Mikor a gyülesteremben jelenlevő hölgyeket észrevette, e szavakkal fordult feléjük: «Sind das Damen von Patak?» (Pataki hölgyek ezek?) és sorban bemutatatta őket magának. Nagy Ferencznek, Homér Illiásra első magyar fordításának leánya véletlenül kimaradt a megnevezésük sorából; a herceg elég szeretetreméltó volt maga kérdezősködni utána, mi-közben kézműdolmányaival üdvözölte a távolabb álló leányt.

E látogatás alkalmát a tanárok egyike, Rozgonyi arra is felhasználta, hogy átnyújtja bepecsételt borítékban az akkoriban elhalt Berzevics Gergelynek hátrahagyott munkáját, mely a magyarországi evangélikusoknak akkori állapotáról szólott, s melyet a gyöngye látású herceg átvett s Ferdinánd trónörökös kezébe adott át.

HUSZÁR ADOLF.

Huszár Adolf, a miniszterelnökség segédhivatalainak főigazgatója most töltötte be érdemteljes államszolgálatának 40-ik évét s ebből az alkalomból annyi szerettel párosult megisztelettelében részesült előjárói és kártársai részéről, hogy mi is bemutatjuk őt olvasóinknak, mint a kötelességet odaadó hűséggel teljesítő tisztviselő mintaképet.

Az ő állása azok közé tartozik, a melynek viselője csakis azon esetben tekinthető arra természetnek, ha mennél kevesebbet tud működéséről a külvilág. Az ő állása első rangú bizalmi

HUSZÁR ADOLF.

állás. A mi miniszteriális kormányzati rendszerünk minden szakminiszter mellé szervezett egy államtitkár. Ezek azonban csak névleg azok, mert működésük csakis egy-egy miniszterium hatáskörébe terjed ki. Az országnak a szó szoros értelmében véve csakis egy államtitkára van. Az, a ki a miniszterelnökségben a minisztertanácsok jegyzőkönyveit vezeti; az, a ki ezen a nyomon az összes szakminiszteriumok minden fontos dolgába belát, mert minden ilyen természetű dolog a minisztertanács előleges hozzájárulásával nyer elintéztést. Ennek az igazi államtitkárnak a munkája másodsorban a miniszterelnökségi igazgatónak a kezébe kerül. Ő gondoskodik az egyes miniszteriumokat érdeklő jegyzőkönyvi kivonatok szétküldéséről, ő gondoskodik az ország legfontosabb ügyeit tárgyzó s egykor a történetírás anyagául szolgáló ezen okmányok megőrzéséről. Szóval az ő kezén megy keresztül az országot érdeklő minden fontos irat. Állása nem tartozik azok közé, a melyeket a hivatalos óra szabályoz. Neki helyt kell állni minden időben. Lakása is ott van a miniszterelnöki palotában, a hol a «major domus» szerepét viszi.

Hogy Huszár Adolf ennek a nagy felelősséggel járó s minden idejét lekötő állásnak nemesek most szerék becsületet, hanem hogy az előző időkben is lelkiismerettel töltötte be az azzal járó kötelességeket, annak emelő jele az, hogy nemesek jelenlegi főnökei tüntetik őt ki rokonszenvével, hanem hogy az egykori miniszterelnökök is sorra üdvözlék őt állami szolgálatának negyven éves fordulójára alkalmából. Nem a fénylő állás teszi az embert, hanem az, hogy a legjobb erejét áldozza annak az ügynek, a melynek szolgálatába helyezte sorsa. Huszár Adolf szeretettel, odaadással teljesítette és teljesíti most is ezt a kötelességet.

Életrajzi adatait a következőkben közöljük: Született 1837-ben, és 21 éves korában lépett mint megyetörvényszéki járulnok államszolgálatba; néhány év múlva az udvari kancelláriához került, 1867-ben pedig gróf Andrássy Gyula a miniszterelnökségben alkalmazta, a hol a váltakozó miniszterelnökök osztatlan bizalma mellett 31-ik éve működik. E bizalom nyilvánvaló jelül három rendbeli kitüntetésben részesült miniszteriális szolgálatának ideje alatt. 1871-ben a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta; 1872-ben királyi tanácsosi címet nyert, 1880-ban pedig a vaskorona-rend III-ad osztályú jelvényét.

A BUCCOMANTIA.

Ez alatt a név alatt virágzott e század első felében az arcismeret tudományának végképen feledésbe ment ága, a mely a száz alakjából az ember jellemére és szellemi képességeire vont következtetéseket. Ennek a tudományágnak megalapítója Rogers Vilmos, annak idejében Párisban nagy közkedveltségnek örvendőtt fogorvos volt. Megfigyeléseit egy füzethe foglalta össze, a mely a párisi tudományos akadémiában most is meg van.

Ennek a füzetnek a tartalma elárulja, hogy Rogers az ő elméletében meglehetősen elbizakodott és szerette magát Lavaterrel, Gallal és más nagy tudóssal összehasonlítani. Azonban mindeme fogyatkozásai mellett is érdekes dolgokat olvashat az ember munkájában.

A száz alakjáról ezeket írja: gömbölyű száj, mely gödröcskékkel van szegve, jó szívre vall; élesen metszett, szögletes szájuk az okos és zárkózott embereknek van. Minél kisebb szája van valakinek, annál félenkebb a természete. Ha az ajkak kissé hegyesek, ravasz és vig jellemre mutatnak, míg a lapos szájal egész biztossággal következtethetünk nyugodt, higgadt vérmérsékletre. Nagy, széles, végein lehajló száj ösmertető jele a felfuvalkodott, heves embernek.

Az ajkak alakjára főképen nagy súlyt fektetett Rogers. Szerinte a kedélyes, nyíltszívű embereknek nagy és rendes alakú ajkai vannak. A vastag, húsos ajk szellemes, de lusta emberek tulajdona. A fősvénynek keskeny, vértelen ajkai vannak. Középen kissé bemetszett alsó ajkak meglegedett és kedélyesen gyönyölgő természetet mutatnak. Ha az ajkak szorosan összezáródnak és teljesen egyenes vonalat alkotnak, az illető hidegvérű, szorgalmas és rendszerető; ha pedig mindkét oldalon kissé lehajló, tulajdonosuk hiú és nagylelkű. Szeliden lezárt ajka van a meggondolt, igazságszerető embernek; az ostobának nyitva áll. Az olyan ajk, mely kétszer oly hosszú, mint a szem, Rogers szerint álmodozó, ábrándoknak élő ember sajátja. Az ostobaság biztos jele, ha az a barázdá, mely az orr és a felső ajak közt fut, teljesen szabályos.

Miután Rogers fogorvos volt, természetesen a fogakról sem feledkezett meg. Szerinte fehér, tiszták és szabályos növéseük a szeretetreméltó, jó ember fogai s beszéd közt ezek láthatókká lesznek, de nem teljesen. Ha pedig az egész fogor, talán a felső iny is láthatóvá lesz a beszéd alatt, az illető igen nyugodt, hideg vérű. Kis, apró fogak erőre vannak, lélekjelenléttel párosítanak; a nagy fogú emberek pedig félenkek.

Rogers megfigyelései annak idejében nagy érdeklődést keltettek, de ma már igen bajos lenne azoknak segítségével következtetéseket vonni, mert kiről bizonyos az ember manapság, hogy nincsenek-e hamis fogai? Ez után indulva, bizony a következtetés is hamis lenne.

K. F.

HARMAFCSEPP A LEVÉLEN.

Költői lelkületű emberek nagy gyönyörűséget találnak a természetnek nyilván látható és mégis oly mélységesen titokzatos jelenségeiben. Ki ne látta volna már kora hajnalban a mezőt? Mikor a lilás színbe játszó párákon keresztül csillan az első napsugár és egyszerre millió gyémánt csepp szórja a sugarat kakukkfűvön, szászorszópon, sárga pimplipárén?

Égből hullott harmat, — mondja a költő; — a levelek izzadtsága, — mondja a botanikus. És mind a kettőnek igaza van. A fűszálak, virágok leveleinek oldalán azok az apró vizescseppek csakugyan harmatcseppek; de a hegyén, a hol a hajszálnál is sokkal finomabb rostszálacsák, a növény idegei összefutnak, ring egy, a többinél jóval nagyobb csepp, a mely már nem tisztán harmat, hanem a növény izzadtsága (secretiója). Hogy ez nemcsak afféle emlétt, azt bizonyítja a vegyi elemzés, mely ellenében az apró cseppekkel, az ilyen levelek hegyéről összegyűjtött nagyobb cseppekben tisztva vizen kívül ásványi sókat, meszet és magnézium karbonátot is mutatott ki.

Kísérlet által is be lehet ezt az állítást bizonyítani. Ássunk ki akármilyen egyszerű növényt, vagy fűvet földdel együtt és tegyük egy virág-

cserébe; aztán öntözzük meg jól és borítsuk le jó nagy üvegharanggal. Három-négy óra múlva a fiatalabb hajtású szálak hegyén megjelenik egy-egy apró csepp. Reggelre pedig már csak alig bírják magukat fenntartani a levelek hegyén a kiizzadt nagy cseppek.

Ennél a kísérletnél azonban az erős napfényt kerülni kell. Ugyanezt a próbát a szabadban is megcsinálhatjuk. A réten egy virágot hasonló módon leborítunk egy üvegharanggal és az által megakadályozzuk a meleg kipárolgását, vagyis a harmatképződést. Reggelre a le nem borított növények levelei egész hosszúságukban tele vannak apró harmatcseppekkel, csak a hegyükön fénylik egy kiválóan nagy vízcsepp. Az üvegharang alatt levő növény levelei pedig végig szárazok maradnak, a hegyüket kivéve. Azon bizony ott ringatózik egy izzadságsepp. Általánosan ismert dolog, hogy a philodendron, mely kedvelt szobanövény, reggelente jókora nagyságú vízcseppek láthatók, kivált a friss hajtású levelek hegyén. Ha egy ilyen cseppet üveglapon megszártunk, fénylő tárgyascka marad utána, mely mikroszkóp alatt csinos kristályalakot mutat.

Különböztetve a növényeknek ezt az izzadását némely természetudósok az állati szervezet vizelválasztásával (excretio) hasonlították össze. Így régebben Trinchinetti; az újabb kutatók közül pedig Gaordiner.

Azokban megjegyzendő, hogy az állatok veséjéhez hasonló vizelválasztó szervvel a növények nem bírnak, a mi csak még érdekesebbé és rejtélyesebbé teszi a természet nagy műhelyének csodás működését. K.

A KÖZLEKEDÉSI TANFOLYAM TANÁRAINAK KIRÁNDULÁSA.

A közlekedési tanfolyamokat nálunk 1887-ben kezdték szervezni, néhai Baross Gábor miniszter rendeletére, még pedig előbb a vasúti, majd a következő évben a posta- és táviró-tanfolyamot. Az intézmény szervezésével és vezetésével a miniszter Vörös Lászlót bízta meg, ki akkor osztálytanácsos volt. A feladat igen nehéz volt, mert hiszen jórészt még tapasztalatlan tanári karral s mondhatni, segédeszközök nélkül kellett dologhoz fogni, mindazonáltal minden akadály legyőzése után sikerült annyira jutni, hogy ma már, — mint ezt a külföldi szakkörök is elismerik — az időközben hajózási osztályllyal is kibővült magyar közlekedési tanfolyamok a legelső helyek egyikét foglalják el az európai hasonló intézmények között.

A tanfolyam berendezése mintaszerű. Külön e célra emelt épületben tágas tantermekkel, kiváló természettani és vegytani laboratóriummal s érdekes könyvtárral rendelkezik. A tanári kar, melyben a szakembereken kívül néhány egyetemi tanár is működik, a szakirodalom tudományos művelésének vetette meg alapját, és az egyes szakokból több évi gyakorlati tanítás után tankönyveket szerkesztett. A magyar posta és táviró, nemkülönben a vasúti igazgatás és kezelési szolgálat magas színvonalát jórészen annak köszönheti, hogy a fiatalág ebben az intézetben nyerte kiképzését. Hogy pedig az intézmény ennyire fejlődhetett, abban is nagy érdeme van Vörös Lászlónak, a ki

mindig fentartotta volt tanártársaival az érintkezést, még később is, midőn maga már nem működött személyesen közre a tanításnál.

Ezen együttérzésnek, szellemi kapcsolatoknak egyik bizonyítéka az, hogy László napján volt tanártársai meghívására évről-évre megjelenik körükben, a kik ragaszkodásuk jeléül ezüst billikomot készítettek azzal a rendeltetéssel, hogy Vörös Lászlót nevenapján azzal köszöntsék fel. A folyó évi névnapot a Dunán, a magyar folyam- és tengerhajózási részvény-társaság «Leányfalu» nevű hajóján ülték meg. Délután öt órakor indultak Visegrád felé. Verőcén és Visegrádon az ünnepelt tisztelői tűzijátékkal és kivilágítással fogadták. A hajón pedig élénk jó kedv mellett folyt a beszélgetés és mulatozás, a melynek központja az ünnepelt volt. A tanárok vendégeül az ünnepen közéletünk több nevezetessége résztvett.

Az ezen, szinte családias jellegűnek mondható ünnepély olykaján jelenetéről akkor felvett fénykép mását olvasóinknak mi is bemutatjuk. A képen jól láthatók: Vörös László állam-

Dr. Muraközy Károly.

Dr. Oláh Gyula.

Marx János.

Dr. Halász Sándor.

Vater József.

Ehrenhöfer Aladár.

Dr. Henney Vilmos.

Vértessy Kálmán.

Stettina József.

Dr. Bartha Gábor.

Zachár Gyula.

Speidl Bódog.

Lászy Győző.

Horváth Elemér. Nádor Vincze. Hollán Sándor. Vörös László. Mándy Lajos. Zay Adolf. Szabó Béla.

A KÖZLEKEDÉSI TANFOLYAM TANÁRAINAK KIRÁNDULÁSA VISEGRÁDRA A «LEÁNYFALU» NEVŰ GŐZHAJÓN.

Baló Géza fényképe.

titkár, Hollán Sándor miniszteri tanácsos, Mándy Lajos, a tanfolyam miniszteri biztosa, Zay Adolf, a tanfolyam igazgatója, Horváth Elemér, a magyar folyam- és tengerhajózási r. társaság igazgatója, Szabó Béla és Nádor Vincze postafőigazgatók, Marx János magyar államvasúti igazgató, Stettina József osztálytanácsos, Vértessy Kálmán miniszteri titkár. A tanárok közül: dr. Bartha Gábor, Ehrenhöfer Aladár, dr. Halász Sándor, dr. Henney Vilmos, dr. Muraközy Károly, dr. Oláh Gyula, Speidl Bódog, Vater József, Zachár Gyula és Lászy Győző tanfolyami titkár. Dr. H. V.

EGYVELEG.

* Drága virágcsokor. Az egyiptomiak rendkívüli ügyességét az ötvösmunkában érdekesen mutatja egy gyönyörű mesterséges virágcsokor, melyet a legutolsó görög háborúban megszebesített katonák javára Konstantinápolyban a szultán védnöksége alatt tartott nagy bazárban árultak el. A virágokat a legfinomabb selyem fonalakból készítették oly ügyesen, hogy még a közelről szemlélő is természetesen tartotta. Gyöngyök és gyémántok is voltak rajta, de azok harmatcseppeknek látszottak. A csokor alján staniol vagy ezüstös papír helyett igen finom ezüst csipkehálózatot alkalmaztak.

* Hires kínai női rablóvezér. A jelen szárad elején egy kegyvesztett kínai mandarin Hainan szigetre menekült s ott rablócsapatot alapított, mely lassankint oly nagyra nőtt, hogy az ellene küldött katonaságot is megverte, sőt európai hajókat is lefoglalt. A merész rablóvezér már arra gondolt, hogy a császári házat is megbuktatja s ezért mintegy 40.000 alattvalójával Peking ellen vonult, de egy vihar alkalmával vízbe fullt. A vezéri tisztet özvegye foglalta el s több csatában megverte a kínai katonaságot s számos várost foglalt el. Végre is csak úgy tudták tehetetlenné tenni, hogy néhány alvezérért megvesztegették s azok a császár pártjára állottak.

* 75.000 elefánt agyart használják fel jelenleg évente tisztán zongorabillentyűkre, billiárdgolyókra és kényesekre; s ezért az elefántcsont értéke rohamosan emelkedik.

* A legnagyobb szőnyeg jelenleg a windsori kastélyban van, 13 méter hosszú s 58.840.000 horgolás van rajta. Ezen a szőnyegen 28 ember dolgozott 14 hónapig.

* A pókháló oly könnyű, hogy számítások szerint 28.000 póknak egész éven át kellene dolgoznia, hogy hálójukból egy fontnyi gyűljen össze.

* A vasútak gyorsasága. E tekintetben az elsőbbség eddig az angol és az amerikai vasúttal illel meg. Különösen az utóbbiakról mindenki azt hitte, hogy a gyorsaság netovábbját elérte. Most azonban kitért, hogy leggyorsabban a francia éjszakai vasút jár, a mennyiben ennek gyorsvonata az utat Párisból Amiens-be, vagyis 131 kilométert 1 óra és 25 perc alatt teszi meg, tehát egy óra alatt 92¹/₂ kilométert halad. A «repülő-skót» nevű angol gyorsvonat 1 óra alatt csak 90¹/₂ kilométernyi gyorsaságot ért el Grautham és York között, vagyis a vonal legkönnyebb részén. A vonat ilyen gyorsaságát csak a francia éjszakai vasút főmérnökének Bonsquetnek tervei szerint épült új szerkezeti mozdonyokkal lehet elérni. Ez új mozdonyok utánzása sem Angliában, sem pedig Amerikában eddig még nem sikerült.

* A sűrített levegőt több amerikai vasút használja fel a vagonok kisépítésére s ez sokkal jobban sikerül, mintha emberi munkával végezték. Ugyancsak ott a sűrített levegőt önműködő jelzőnek is használják.

* Kolibri a tengeren. Mexikó partjától 550 kilométernyi távolságban találkozott nem rég egy hajó több szárazföldi madárral s köztük egy kolibrival. Erős vihar volt, mely később valóságos orkánná csodálatos, hogy néha a lepkék is eljutnak ily távolra. Az «Undine» hajó az argentiniai parttól 880 tengeri mérföld távolságban látott egy csomó lepkeket s ezek egy része még 120 mérfölddel tovább is elrepült egy más hajóig. Körülbelül oly távolságra jutott a szárazföldtől, mint a mely messze van Budapesttől Madrid. Általában a Laplata államokban uralkodó Pampero nevű orkán rendszeren sok repülő állatot, köztük rovarokat, sodor ki a nagy Óceánra, a hol azok nagyjából természetesen elpusztul.

* A művésznők vagyona. Sokáig azt hitték, hogy a most élő színpadi művésznők közt Patti Adelina tett szert a legnagyobb vagyona. A hires énekesnő ingó és ingatlan vagyonát 3 millió dollár vagyis hetedfél millió forintra becsülik. Aménnél sokkal gazdagabb Crabtree kisasszony New-Yorkban, ki alig tíz év alatt a színpadon oly óriási vagyont szerzett, melynek évi jövedelme 800 ezer márkára = 480 ezer forintra rug. Crabtree kisasszony atyja mai napig is közszenes zstokokat hordoz a new-yorki kikötőbe érkező hajókról.

FRIGYES VILMOS NÉMET TRÓNÖRÖKÖS, MINT A 7-IK HUSZÁREZRED HADNAGYA.

A VILMOS-HUSZÁROK JUBILEUMA.

A Nagy-Váradon állomásozó 7-es számú huszárezred, a melynek 1885 óta II. Vilmos német császár a tulajdonosa, ez évi július 24-én és 25-én ünnepli alapításának száz esztendősi jubileumát.

A Vilmos-huszárok ünnepén ott lesz Ottó főherceg, az ezred volt parancsnoka, Moltke gróf, a híres hadvezér rokona, és Schwarzkoppen német katonai attasé, a kiket a város július 24-ikén vendégeül fogad; ezenfelül tetemes összeget szavazott meg az ünnepély költségeire, a mi szép bizonyítja, hogy mily jó egyetértés van ott a katonaság és polgárság között. De a Vilmos-huszárok meg is érdemlik a polgárság szeretetét, nemcsak azért, mert az ezred legénysége csupa baranyai és tolnamegyei fiúkból áll, s tisztikara is nagyjából magyar, hanem azért is, mert a 7-es huszárok száz éves multját a hőstettek egész sorozata ékesíti.

Ezt az ezredet I. Ferenc uralkodása alatt alakították a Ferdinánd főherceg 3-ik, Vécsey 4-ik, Blankenstein 6-ik és a Mészáros-féle 10-ik huszárezred 5-ik hadosztályából. E négy huszárezred már sok véres harcban vett részt és számtalanszor adta fényes tanújelét rettenthetetlen bátorságának és gyakran csodával határos vitézségének. A haza és trón iránti hűség s a hadviselés minden fáradsalmait bámulatos szívóssággal kiálló ősi magyar katonai erény is kitűnő harczi szellem lón az új ezred legfőbb jellemvonása is, a melyet oly sokszor bizonyítottak be a francia, olasz, porosz és bosnyák hadjáratokban.

Alapítvása után mindjárt a következő 1799-ik évben Olaszországban találjuk az ezredet, a hol a francziák elleni második szövetséges háborúban vett részt. Első ezredesük, báró Schuroth, Verona egyik erőssége, Tomba körül rohamra vezette őket, mikor több zászlóalj francia gyalogságot legázoltak, mire a támadás általános lett s az ellenséget egész Isola della Scalaig visszanyomták. A francziák jobbszárnyának szétválása folytán a közép is megíngott s a támadásra készülő francia hadsereg minden vonalon visszavonult. E fényes lovas-roham alatt az ezredes alól két lovat lőttek ki, ő maga is megszebesült s az elfogatástól csak úgy menekült meg, hogy a mellette levő Kacimírsky Péter közhuszár saját lovára ültette s úgy vitte ki a tűzvonalból.

E véres, de győzelmes rohamban 7 tisztet,

186 embert és 260 lovat veszített az ezred. Lelenyi Antal, tizedes ez ütközethen ötöd magával két agyút foglalt el.

Egyik legfényesebb hőstete volt az ezrednek felső-kubinyi Meskó József őrnagy csodával határos bravourja, a ki 40 huszárral, két gyalogszázzal és 300 itésinaló olasz paraszttal, kimondhatatlan nélkülözések közt, csikorgó hidegben, meredek, hóval borított gyalogúton megkerülte a Mont-Cenis hegyszorosot s a nélkül, hogy egy lövest is tett volna, a tábori tűz körül alvó előőrsöket lefegyverezte, az ellenséget sánczai közt észrevételül meglepte, Caffre parancsnokot 1200 emberével együtt foglyul ejtette, míg a többi vad futással menekült; de a félig megdermedt huszárok még így is sokat lekasaboltak közülök.

Az 1805-iki szövetséges háborúban, a mely Napoleon teljes győzelmével végződött, az ezred a visszavonuló sereg oldalvédje volt, s Judenburgnál Meskó ezredes két századát nagyobb számú lovassággal támadta meg Boraux ezredes. Huszáraink nem várták be az ő rohamukat, hanem szélesebb vágatással közéjük csaptak, Boraux ezredet egy hadnaggyal és 30 emberrel együtt elfogták, csaknem ugyanannyit levágtak, a többi pedig hátrafordulva, a leggyorsabb futással menekült. Gömörly hadnagy itt több altiszttel és huszárral együtt rendkívül kiténtette magát; sajátkezüleg fogta el a francia ezredet, altiszteit pedig egymás után kasabolták le a parancsnok segélyére siető francziákat. Az 1809-iki háborúban is számos csatában vett részt az ezred s vitézségét semmi sem tanúsíthatja jobban, mint az, hogy legtöbb altiszte és közhuszárja mellett díszítette az arany és ezüst vitézségi érem.

A rövid béke idejét Magyarországon töltötte az ezred s ez alatt nagyon megfogyatkozott létszámának kiegészítésével foglalkozott a parancsnokság. Mikor 1812-ben Napoleon hadat indított az orosz csár ellen, vállalkozásához uralkodónk is adott segélycsapatokat s köztük volt a 7-es huszárezred is, a mely talán sehol sem szenvedett annyit a zord időjárás, a felszerelés hiányossága s az élelmezés silánysága miatt, mint e dicstelen végű háborúban. A borzasztó hidegben negyedóránként kellett felváltaniok az előőrsöket s a lovakat csak úgy menthették meg a megfagyástól, hogy körbe állították s körülöttük nagy tüzeket raktak.

A szövetségesek 1813-iki és 14-iki háborúiban szintén ott találjuk az ezredet Német- és Dél-Franciaországban, a hol számos ütközethen vett részt s tisztjei közül különösen vásonkeői gróf Zachy ezredes, Beszeréj, Weinzierl, Past és Neuwirth kapitányok tüntették ki magukat.

Részt vett az ezred, — a melynek 1836-tól LXIV. Henrik, Reuss-Köstritz hercege s lovasági tábornok lett a tulajdonosa, — a 48-iki olasz háborúban is, a hol Custozza környékén többször kiténtették magukat a derék huszárok nemcsak a földerítő szolgálatban, hanem a bersaglierikkel való véres összütközések s a visszavonuló ellenség üldözése alkalmával is.

Az 1866-iki porosz-osztrák háborúban az ezred is nagy veszteségeket szenvedett. A 4-ik század, mely a gyors és rendetlen visszavonuláskor ágyúfedeztetül volt kirendelve, egyszerre pusztító keresztútba jutott, parancsnokuk, Dobsa főhadnagy, megszebesülve fogságba esett, a század pedig majdnem teljesen megsemmisült.

Az ezred tulajdonosa 1857—64-ig báró Simbschen Károly altábornagy volt, utána 1885-ben Frigyes Vilmos porosz herceg, ezt

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR, A 7-IK HUSZÁREZRED TULAJDONOSA.

A császár által az ezrednek ajándékozott arczkép után.

TISZT SZOLGÁLATI FŐLSZERELÉSÉBEN (1866).

TÖRZSTISZT DISZBEN (1896).

A 7-ES HUSZÁROK EGYENRUHÁZATA KÜLÖNBÖZŐ IDŐKBEN.

követte Vilmos herceg, a jelenlegi német császár.

Az ezred részt vett az 1878-iki bosnyák felkelés leverésében is, a mely hadjárat örökre emlékezetes marad az ezred történetében, mert épen a 7-es huszárok hozták ott az első és aránylag a legnagyobb véráldozatot.

A midőn ugyanis Milinkovics vezérkari százados a Paczona István kapitány parancsnoksága alatt álló 5-ik századdal a szűk Boszna völgyének kikémlésére indult, Maglaj község előjárói a legnagyobb alázattal jelentették nekik, hogy az ő községük nem tart a lázadókkal, a kik csapataink megérkezésének hírére a hegyekbe menekültek. De alig mentek be pár száz lépésnyire a szűk völgy keskeny szakértájára, a melyet balról magas, erdősorosú hegylánc, jobbról pedig a Boszna vízének meredek partja valóságos farkasveremmel tesz, egyszerre mindenfelől gyilkos keresztűzbe fogták őket a fálakon és túlparti bokrokban meghúzódott felkelők, mire a «maglaji hős» néven ismert Paczona huszárszázados, (ki jelenleg nyugalmra vonulva Rác-Almászon gazdálkodik) előbb galoppot vezetett, hogy e csapdából kijuthassanak, de egy élelmi szerekkel megrakott szekér lovain s egy lelért huszárlóvon számosan átbotlottak, s így nem volt más hátra, mint leszállni a lóról s a folyton ropogó puskatűzet karabélyaikból vizsnoozva, a harminczszoros erő ellen órák hosszúság elkeseredetten harcolva visszavonulni. A vesztesség roppant nagy volt. Nyolczvanhét ember, köztük gróf Chorinsky Ferencz és Declava Albert főhadnagyok is hiányoztak. Az előbbi elesett, az utóbbi néhányadmagával megkerült. Így is mintegy 70 magyar huszár vére nyitott utat Philippovics tábornagynak Boszniába.

1892-ben gróf Starhemberg Vilmos főhadnagy Berlinig való távlovaglásával tette emlegette az ezred nevét. A gróf 7 éves Athos nevű félvér lovon október 2-ikán, vasárnap reggel 7 óra 25 perczkor indult el Bécsből s október 5-én reggel 6 óra 51 perczkor, tehát 71 óra és 34 percz alatt érkezett Berlinbe, míg a német versenylovaglók elseje, Reitzenstein, csak 73 óra 6 percz alatt érkezett Bécsbe.

Vilmos császár 1894-iki bécsi látogatása alkalmával meglátogatta ezredet s a tiszti ét-

közben tiszteletere rendezett lakomán az ezredes pohárköszöntőjére többek közt így felelt: «Köszönöm szívem mélyéből a barátságos szavakat, a melyeket ön az imént ezredem tisztikarának nevében mondott. Köszönöm Ó Felcségenek azt a kegyét, hogy épen ezt az ezredet választotta részemre, a melynek dicsőséges nagybátyám oly sok éven át állott az élén. Az ezred ennél fogva már évek óta bizalmas és szorosabb viszonyban van házammal... Valóban mondhatom, hogy az ezred irányadó volt a porosz lovasság újabb korszakára».

A hadügyminiszter 1896-ban megengedte, hogy az ezred a vagrami csatában való dicsőséges szerepléséért (a hol 8 ágyút foglalt el a francziáktól) saját indulóját, a «wagram-indulót» is fuvathassa.

1896-ban Bécsben újból meglátogatta az ezredet Vilmos német császár, a midőn Ströhr, a jelenlegi ezredparancsnok, köszöntötte fel a vilásgelgelinél, üdvözölve egyszersmind a császár kis fiát, Frigyes Vilmos porosz trónörökösét, mint az ezred legfiatalabb hadnagyát. A császár válaszában végén háromszoros «hoch»-ot és «éljen»-t kiáltott, a mi leirhatatlan lelkesedést keltett a magyar tisztikar körében.

Az ezred tisztikara gyönyörű díszkardot készítettett Frigyes Vilmos trónörökös részére, egyik oldalán a felirással:

«Ő cs. és kir. fenségenek Frigyes Vilmos trónörökösnek, hadnagyának a II. Vilmos német császár és porosz király cs. és kir. huszár-ezredében, az ezred tisztikarától hódolatteljesen folajánlva».

A kard másik oldalán az ezred jelszava: «Harczrakészen előre!» van bevéve.

Vilmos császár második bécsi időzése alkalmával 3000 márkát adott át Ströhr ezredesnek az ezred altisztjeinek jutalmazására. Ez összeg kamatait minden év április 15-ikén osztják ki a legtovább szolgáló s legderékabb altisztek között.

A százados évfordulati ünnep Nagy-Várdon vasárnap és hétfőn fog lefolyni. Vasárnap reggel tábori mise, s délután 4 órakor legénység ünnepély lesz. Hétfőn délután lövészverseny rendez a tisztikar, este pedig a város ünnepi ebédét ad a tisztikar és vendégei tiszteletere. Lesz csikós-toborzó, tűzi játék, s az ezred al-

laltisztjeiből és legénységéből alakult nyolcz vivő-csoport fog mérkőzni lovon, ezután caroussel s egyéb látványosságok lesznek az ünnepély változatossága és külső fényének emelésére.

Farkas Emőd.

KÉPEK A HÁBORÚBÓL.

A spanyol-amerikai háború egyes jeleneteiről a részletes tudósítások a nagy távolság miatt csak későn jutnak el hozzánk. A két hadakozó fél hírlapjainak ellentétes jelentései épen nem megbízhatók, s idő kell rá, a míg a hangulat-csinálás hullámaiból lassanként lelepszik a valóság.

A szerencse azonban most már teljesen az amerikai fegyverek mellé szegődött, a spanyoloknak két hajóhada tönkre van téve, elpusztítva s Kubában levő szárazföldi csapatai s napról napra veszítik a tért. San-Jago de Kuba is elesett már s ezzel a végső remény Kuba megtartására. Most már alig van más hátra a spanyoloknak, mint hogy lehetőleg tiszteséges békét kössenek, s igyekezzenek megmenteni, a mi még megmenthető.

Mai számunkban ismét bemutatunk néhány képet a háború mozgalmas jeleneteiről.

Az amerikaiak Kubát megszálló csapatainak parancsnoka, Shafter tábornok, tudvalevőleg a baquiri öbölben szállott partra. Egyik képünk ezt a partraszállást ábrázolja. Számtalan csónak szeli a vizet a hajóhad s a part között, tömve teljes fegyverzetű katonákkal, tisztjeik felügyelete alatt. Nem csekély feladat ez számukra, mert a víz okozta nehézségeken kívül még a spanyolok esetleges támadásait is készen kell várniok.

Egy hadihajó födélzetére vezet másik képünk. Nagy munkában van a legénység: most fölöttek meg a hatalmas ágyút, czélba is van állítva, csak el kell sütni.

Egy másik képünkön a tengeri háború egyik érdekes jelenetét mutatjuk be. Fontos dolog ugyanis, hogy a tengernagy és a hajóhad egyes hajói között állandó legyen a közlekedés. Ez úgy történik, hogy ha üzenet akarnak küldeni egyik hajóról a másikra, csónakon átmegegy tisztt, a ki aztán kötélhágcsón fölmászik a hadi-

HUSZÁR DISZBEN (1890).

HUSZÁR SZOLGÁLATI FŐLSZERELÉSÉBEN (1878).

A 7-ES HUSZÁROK EGYENRUHÁZATA KÜLÖNBÖZŐ IDŐKBEN.

hajó oldalán s úgy adja át az üzenetet. Képünk azt a jelenetet mutatja be, a mint egy tengereztszít ép fölmászik a tengernagy hajóra, hogy átadja a tengernagynak szóló üzenetet.

Eredeti ötlete támadt egy amerikai tanítónak, Reynolds asszonynak, a mely egyúttal jellemzi az amerikaiak találékonyágát is a hangulatsínálásban. Des Moines városban, Jowa államban, a Mac Kinleyről elnevezett mezőn ünnepélyt rendeztek a háborúba vonuló csapatok tiszteletere s ez alkalommal Reynolds asszony tanítványaival amolyan előkép-féle módon ábrázolta az amerikai és a kubai lobogót. Fokozatosan emelkedő tribünön felállított mintegy ezeröt száz gyermeket vörös, fehér és kék ruháik színe szerint úgy, hogy az egész kép az amerikai zászlót jelképezte, a mint az képünkön látható. Közben a gyermekek hazafias dalokat énekeltek s ügyesen betanult kéz-mozdulatokkal a zászló lobogását utánozták. Az ily módon összeállított eleven zászló előtt vonultak el aztán a háborúba menő csapatok. Ezután a kubai lobogó ábrázolása következett, melyben már jóval kevesebb gyermek vett részt, az idő rövidsége miatt. (A kubai lobogó ez: kék-fehérek csikok, a bal szélén vörös mezőben fehér csillag.) A kik ezt az eredeti mutatványt látták, azt mondják, igen szép látványt nyújtott s nagyban lelkesítette a katonákat, meg a nézőközönséget is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Byron és Shelley. Irta Popini Albert dr. Budapest 1898. A művelt és finom költői lelkű tudós piarista tanár érdekes két tanulmányt irt az angol lyra két első rangú csillagáról. Nem véletlenül került össze e két név. A mint a szerző is kiemeli rövid előszavában, Byron és Shelley sokáig együtt éltek a szép olasz ég alatt, jó barátok voltak, hatótak egymásra s nevüket együtt emlegeti a világ. Sok becses élet- és jellemrajzi vonással találkoznak e nagy szeretettel és választékos gondnal irt tanulmányokban, melyekhez harmadikul lord Byron híres költeményének «Az álom»-nak fordítását csatlakozik. E költeményben a költő saját tragikus élettörténetét mondja el röviden, megkapó erővel.

Popini Albert a költemény fonalán haladva, ismeretli lord Byron életét és egyéniségét, a nagy költő iránt érzett csodálattal. De még melegebb rokonszenvvel ír Shelley-ről, finom gyöngédséggel melegegetve hibáit, ellenben teljes világításba helyezve lángeszének alkotásait. Popini mindkét tanulmányt az illető költők műveiből csinosan fordított idézetekkel teszi élénkebbé. A kötetet szép metszetek díszítik, a két költő művészi kivitelű arcképe és sirja. Álljon itt mutatványul «Az álom» czímű költemény első szakasza:

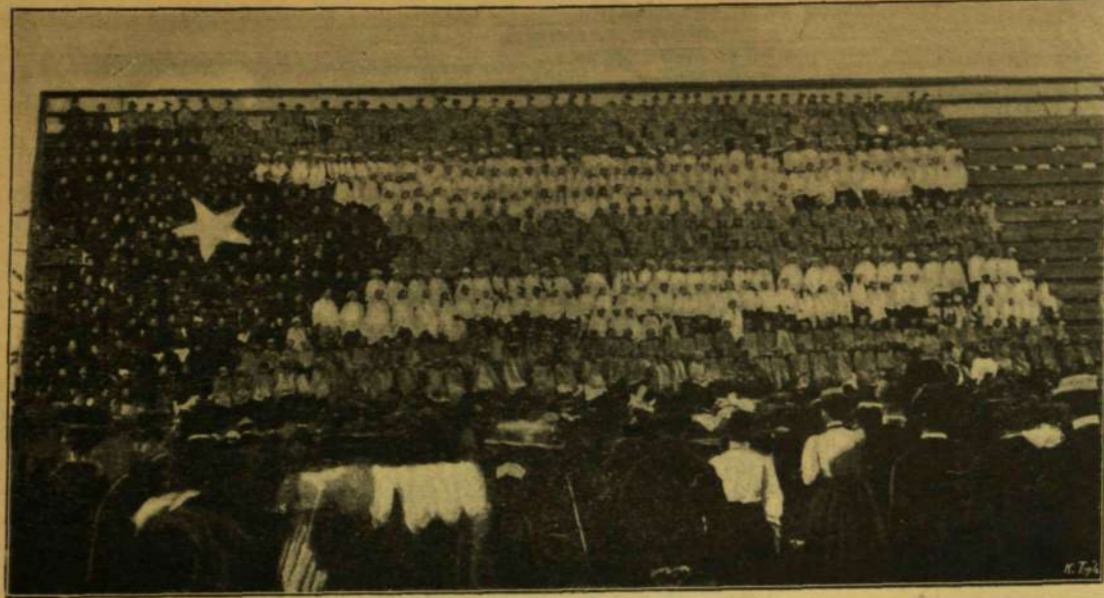
«Két részből áll halandó életünk: Az álomnak saját világa van, Határ a lét s halál, e fölserélt Fogalmak közt; az álomnak saját Világa van, egy nagy birodalom Képzelt valóból. Álmunknak is Van életük, fájdalomuk, örömeik; Sötétek néha képeik, s agyunk Belőlük fölriádvá oly nehéz; Máskor körülcsókolnak édesen S az ébredő küzdelmet nyhítik. Két részre osztják így a létet és Énünk s időnknek részét képezik, Mint az öröklet szárnyas hírnöki; Mult szellemeiként vonulnak el, — Jövő jósnöiként zendül szavuk; Hatalmuk van kin és gyönyör fölött; Azzá tesznek, mik nem valánk, — mivé Akarnak, s elenyészett képeink Keblünkre törve, azt megrendítik, Tünt árnyak rémeként. — De árnyak-é? Nem árny-e mind a mult? — Mik ők tehát? Az agyunk alkotásai? — Igaz Ágyunk képes valót teremteni, És bolygót benépesítheti Fényesb lényekkel, mint a létezők, És tud formákba létet önteni, Melyek túlélnek minden földi lényt».

Histoire de la Musique. Hongrie, és Histoire de la musique allemande. Paris. (A zene története, Magyarország. — A német zene története.) E címek alatt Soubies Albert francia zenei író Párisban nem régiben két munkát tett közzé, melyek egymástól teljesen függetlenek, de annyiban mégis összetartoznak, hogy annak a vállalatnak a kiadványai, a mely a különböző nemzetek zenéjének történeti fejlődésében való ismertetését tűzte ki céljául. Eddig a portugall és orosz zene

története jelent meg azokon a műveken kívül, melyek a francia zene különféle termékeivel foglalkoztak. A magyar zene történetét a középkorra való visszapillantás mellett Tinódy és Bakfart szereplésének és korának ismertetésével kezdi s elég jó és pontos értesülések alapján levezeti egészen a jelenkorig, két rövid fejezetben szólva a magyar zenészet főmozzanatairól, zeneszerzőinkről és zene-tudósainkról. A kis nyolczadrét alakú könyv mindössze 55 lapra terjed. — Jóval nagyobb (296 lap) és részletesebb munka a német zene története, melyet a következő három könyvben tárgyal: I. A zene Németországban Bach előtt; II. Bachtól Beethovenig, és III. A XIX. század. Mind a két munkában képeket is találunk, a magyar zene történetében négy arcképet (gróf Esterházy Pál, Erkel Ferencz, Mosonyi Mihály és Hollósy Kornélia); a német zene történetében egész sor kép és hasonmás van, érdekes kortörténeti ábrázolások egykorú rajzainak másolataival, melyek valóban föltette érdekesek. E vállalat, úgy látszik, igen érdemes a zenészek és zeneköltők figyelmére.

A magyar nemzet története. Az Athenaeum-társaság kiadásában megjelenő tizkötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) nyolczadik kötetéből legújabbban megjelent 157., 158. és 159. füzetekben Marczali Henrik leírja a híres 1790—91-iki országgyűlés történetét.

Ezen a Budán megnyílt országgyűlésen a Mária Terézia és József császár által követelt magyar nemzetellenes politika visszahatása gyanánt a rendek követelték a magyar szabadságjogok és nemzeti jogok újból való megerősítését. Az országgyűlésen felhozott sérelmek között a leg súlyosabbak voltak azok, a melyek a hadsereg elnémetesítésére, nemzeti jellegéből való kivételkötésére vonatkoztak. A Károli, Pálfi, Nádasdi, Splényi gyalog- és Erdődy, Toscana, Splényi lovag-rementbeli főtisztek kívánták a független, önálló hadsereget, mely kizárólag magyar tisztek parancsnoksága alatt álljon; a hadsereg egyedül a hazától függjön, békeség ideje alatt folyton «a hazában kvártellozzon», a hadsereg ruházata, nyelve legyen magyar. «A német nyelv — ugymond — melynek súlyát nehezen viseli a katonák, a haza seregei közül kiirtassák s az egész hadszolgálat magyar nyelven folytassák, a mi az idegeneknek illendő eltávozásra fog szolgálni». Ez a folyamodás is egyik jellemző kifejezése annak az

A KUBAI ZÁSZLÓ.

általános nemzeti ébredésnek, mely József császár után következett. Ezt a folyamatot pedig üldözték.

Mátyás-templomi szent beszédek, Hock János-tól, 1898. Hock János képviselő a legjelesebb egyházi szónokok egyike. A fővárosban nagy a híre prédikációin, s mikor nagybőjti délutánoként a Mátyás-templomban hitszónoklatot tart, a megjelenteknek csak egy része fér el a templomban. E beszédek egy részét Hock János összegyűjtötte s az Athenaeum-társaság 87 lapnyi füzetben bocsátotta közre. A hét beszéd különböző tárgyakról, a szocializmusról, az ember életéről, a megváltásról, a megigazulásról és nagypéntekről szól s így tartalmánál, mint művészi formájánál fogva méltán sorakozik Hock János többi beszédeivel. A könyv ára egy forint.

Jósika Miklós regényei. A Franklin-Társulat kiadja báró Jósika Miklósnak a múlt évtizedekben annyira kedvelt regényeit. «*Összes munkái*» közt most a 117—120. kötet jelent meg, a «*Szegény ember dolga csupa komédia*» című regény. Ez is, mint a közvetlen megelőző: «Egy magyar család a forradalom alatt», szabadságharcunk idejében játszik. A történet számai összekapcsolódnak az idők eseményeivel és a tragikus vég teljes összhangba olvad a magyar szabadságharc gyászos befejezésével. A testes kötet ára 2 frt.

Ludas Matyi, bohózat Balogh Istvántól, újra kiadta Bayer József, a magyar színészet történetének bugó kutatója, s megjelent a Franklin-Társulatnál a Heinrich Gusztáv által szerkesztett *Régi Magyar Könyvtár* sorozatában; ára 50 kr. A régi magyar színpadnak egyik legkedveltebb bohózata ezáltal jelenik meg először nyomtatásban, miután a színpadról, melyen főleg a negyvenes években (Szerdahelyi József zenéjével) nagy kedveltségnek

örvendett, jóformán leiszorult, bár a vidéken még most is adják néha.

A darab, melyet Balogh István (1790—1873), a magyar színészetnek egyik szorgalmas munkása írt, 1838. december 27. került először színre a pesti magyar színházban (utólszor 1856. július 20.) és nyomban érdekes irodalmi vitára szolgáltatott alkalmat, mert egyidejűleg Beöthy Zsigmond is nyújtott volt be egy Ludas Matyi bohózatot, mely azonban sem színre nem került, sem nyomtatásban nem jelent meg. Bayer érdekesen tárgyalja e polemikát, valamint a Balogh darabjának változatos történetét, mindenütt első sorban a korabeli kritika nyilatkozatai alapján s találóan méltatja a népszerű tárgy dramatizálását, összehasonlítva a bohózatot a Fazekas költeményével, melyen alapszik. Szövegét Bayer nagy figyelemmel négy különböző példányból állította össze: az 1838-iki sugókönyvből, az eredeti partitúrából, egy 1847-iki és 1855-iki másolatból, mely utóbbi cenzurái példány (a cenzor csak az «uzsorás zsidó» kifejezést törölte!) Érdekes, hogy Ludas Matyi története a Balogh bohózata alapján földolgozva került a ponyvára. Bayer a függelékben a ponyvairodalmi terméket is ismerteti és mutatványt közöl belőle.

Az orsz. iparművészeti iskola értesítője megjelent az 1897—98-iki iskolai évről. Szerkesztette Fittler Kamil igazgató. Az intézet feladata, hogy a művészi ipar különféle ágai számára művészileg képzett erőket neveljen. Ezek szerint több szakosztályra oszlik: díszítő festészet, díszítő szobrászat, ötvösség, fametszés, rézmetszés, építési alakítás és rajz, iparművészeti stílus, alakrajz, művészetek története. Ezen kívül esti órákban a kárpitosság és ötvös-ipar gyakorló iparosok számára adatik elő. Az oly rendes tanulók, kik az ötéves iparművészeti tanfolyamra a középiskolák négy osztályának bevégezése után jelentkeznek, katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek. A múlt iskolai évben 116 növendéke volt az intézetnek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar írók segélyegyesületének alapítókéje az év első felében két új alapítványt gazdagított. Az egyesület az elmúlt félévben 54 félnek adott rendes, 17 félnek pedig rendkívüli segélyt: összesen 5408 forintot. Rendes segélyben írók özvegyei és árvái részesülnek, rendkívüli segélyt beteg írónak is ad az egyesület.

Az aradi országos dalünnep. Az országos magyar dalár egyesület központi igazgató-választmányja részletesen megállapította az aradi országos dalünnepély programját.

Augusztus 12-én ismerkedési estély este 8 órakor a Baross-parkban; 13-án délután 4 órakor dalverseny a lovardában; este 8 órakor a Baross-parkban sétahangverseny; 14-én d. n. 4 órakor szabadon választott verseny a lovardában; este 8 órakor a város lakomája a Városligetben. 15-én délelőtt 10 órakor ünnepély a tizenhárom aradi vértann szobránál; délután 4 órakor összeloadás; e közben id. Ábrányi Kornél jubileumi ünneplése; este 8 órakor táncmulatság a Városligetben. 16-án kirándulás az aradi bizottság által meghatározandó helyre. Hét versenydíjat adnak ki.

Székelyek és csángók háza. Az erdélyrezi magyar közművelődési egylet ismét bővíteti hazafias jótékonyát. *Algyógyon* saját földmives-iskolájával kapcsolatosan egy *székely-házat* épített, melyben azoknak a székelyeknek és csángóknak gyermekeit helyeznék el, a kik külföldre vándoroltak. Ez a ház a gróf Kun-Kocsárd-féle alapítványi birtokon épül fel. A tervről az egylet értesítette Darányi földmivelésügyi minisztert is, a ki megígérte, hogy a kivitelhez ő maga részéről szintén hozzájárul. Az egyesület egyszersmind megkérte a tudományos akadémiát, hogy a kezelése alatt álló s a kivándorlási bajok enyhítését célzó *Kralovszky*-féle alapítványt engedje át e nemes cél megvalósítására.

MI UJSÁG?

Erzsébet királyné e hó 16-ikán érkezett *Nauheimba*, hol a nyár nagy részét tölti. Mindenki örömmel értesül arról, hogy Ő Felsege legkevesebbé sincs megtörve, és járásában, mozdulataiban semmi bágyadság. Nagy is a bizalom, hogy a pompás levegőn mihamarabb visszanyeri teljes egészségét.

A királyné, mielőtt megérkezett *Nauheimba*, szállásán, a Kracht-villában a szobák berendezését azonnal megváltoztatta. Mint írják, jól érzi ott magát s tetszik neki a szép vidék. A rendőrséggel tudatták, hogy semmi különösebb intézkedésre nincs szükség, csak arra ügyeljenek, hogy a fejedelmi hölgyet ne feszélyezék a túlságosan sok látcsővezéssel a felséges asszonyt sőtá alkalmával az ott időző osztrákok rendesen felismerik s tiszteletteljesen köszöntik. A napokban több üzletet meglátogatott s a svájci tehenészetben maga választotta ki a tehenet, a melynek tejéből inni óhaj. A királyné már többször tett kirándulásokat és nagyobb sétákat. Rendszerint egyszerű fekete selyemruhában jár, barna, fehérsávos napernyővel és barna legyezővel, a melylyel az esetleges tolkodóan kíváncsiak, de különösen az amatőr-fotografusok elől eltakarja arcát. Mivel a legyezőt a bal-

kezében tartja, kísérője, a görög tanító, a jobbán halad. A királyné régi szokásától eltérőleg most nem keresi a magányt. Rendesen a nagy töhoz sétál, a hol elvegyül a nyüzsgő fürdővendégek közé. Ő Felséget néhány nap múlva a *hesseni nagyherceg* meg fogja látogatni, s azonkívül a *német császárné* is készül látogatására. Királynénk tiz hetet szándékozik *Nauheimben* tölteni.

Stefánia özvegy trónörökösne Angliában. Stefánia főherceggasszony a *Cast Dene*, Bouchurch-féle birtokot négy hétre kibérelte s az egész időt a *Wight-szigeten* fogja tölteni. Az özvegy trónörökösnet az angol királynő egy napra meghívta *Osborneba*.

A magyar katolikus egyház jubileuma. A budapesti katolikus-kör 1900-ra, Szent István király koronázásának napjára, országos nagy nemzeti zárandoklatot tervez a szent jobhoz, s így ünneplé meg a katolikus magyar egyház fennállásának kilencszáz éves jubileumát. E végből a kör előljárásága *Vasary* Kolos bíboros érsek, hercegprímáshoz fordult, részesítse támogatásban az

Budapest az 1900-iki párisi kiállításon. A magyar főváros sok érdekes műtárggyal és műemlékkel fog résztvenni az 1900-iki párisi kiállításon. A költségeket százezer forintnál nagyobb összeget szánt. Ebből egész sorozat érdekes képet, olaj- és vízfestményt rendelnek meg. Ezek a képek fejlődő fővárosunknak legszebb pontjait tüntetik föl. A képek festésére előkelő festőművészek pályáznak. A modern Budapesten kívül kiállítják azokat a képeket is, a melyek a régi Pest és Buda ódon házait örökítik meg s a melyek már láthatók voltak az ezredévi kiállítás pavillonjában is.

Petőfi-ház a fejeéregyházi csatatéren. Július 17-ikén *Fejeéregyháza* községben kegyeletos ünnep volt: annak a háznak és parknak a felavatása, a melyet *Haller Lujza* grófnő emeltetett és készített *Petőfi* emlékére. A segesvári *Petőfi*-szobor leleplezése alkalmával a múlt évben a fejeéregyházi temetőben emelt honvédelemk körül valóságos sár-

Kegyelet a branyiszközi harc színhelyén. A szepesi tanító-egyesület a F. M. K. E. szepesi választmányával egyetértőleg július 19-én és 20-án *Szepesváralján* egyetemes gyűlést tartott és ebből az alkalomból a szabadságharc ötvenedik évfordulójának emlékére is ünnepet rendezett a Branyiszkö-hegyen, a szuronycsata színhelyén. Ekkor vették föl ünnepi menettel a branyiszközi hegyre azt a keresztet, a melylyel *Erdőssy* (Poleszny) piarista szerzetes rohamra vezette a honvédeket. A keresztet hazafias beszédek után a honvédelemk mellett állították föl.

A branyiszközi csata ötvenedik fordulójára csak a jövő év február 5-ikén lesz, de a hálias emlékezet július 20-ikán róttá le a kegyeletet. Szepesváralján reggel mise volt az esetetek lelkiüdvéért, aztán a hatszáz emberből álló ünneplő gyülekezet kocsin Branyiszkóra indult. *Korotkon* a honvédségnél *Szilvási* polgármester szép ünnepi beszédet mondott. *Talpraesett* beszédet mondott azután *Deoniszki* tót paraszt, mint volt honvéd, a branyiszközi hágn. A

SHAFTER TÁBOROK OSZTAPAINAK PARTSZÁLLÁSA A BAIQUIRI-ÖBÖLLEN, SANT-JAGO KÖZELÉBÉN.

A SPANYOL-AMERIKAI HÁBORÚ.

ünnep rendezőit. A hercegprímás hosszabb levélben értesítette *Pintér* Kálmán kegyesrendi tanárt, a kör elnökét, hogy az ünnep sikeréhez hozzájárul.

Vörös László államtitkár lemondása. A kereskedelmi minisztérium államtitkára, *Vörös László*, ki szakképzettsége és nagy munkássága által oly általános elismerést nyert, lemondott. Utódja *Schmidt* József miniszteri tanácsos, a szabadalmi hivatal elnöke lesz, ki mint az ezredévi országos kiállítás igazgatója szerzett kiváló érdemeket.

Kitüntetések a kiállításról szóló jelentésért. Ő Felsege megengedte, hogy dr. *Mallekovics* Sándor belső titkos tanácsosnak és *Szterényi* József osztálytanácsosnak, az ezredévi országos kiállításról szóló nagy jelentés szerkesztése körül kifejtett kiváló munkásságukért a legfelsőbb elismerés tudtul adásék; lovag *Falk* Zsigmond királyi tanácsos, a pesti könyvnyomda részvénytársaság elnökgazgatójának pedig, az iparügy terén egyáltalán és különösen az említett jelentés kiadása körül szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend középkeresztjét adományozta.

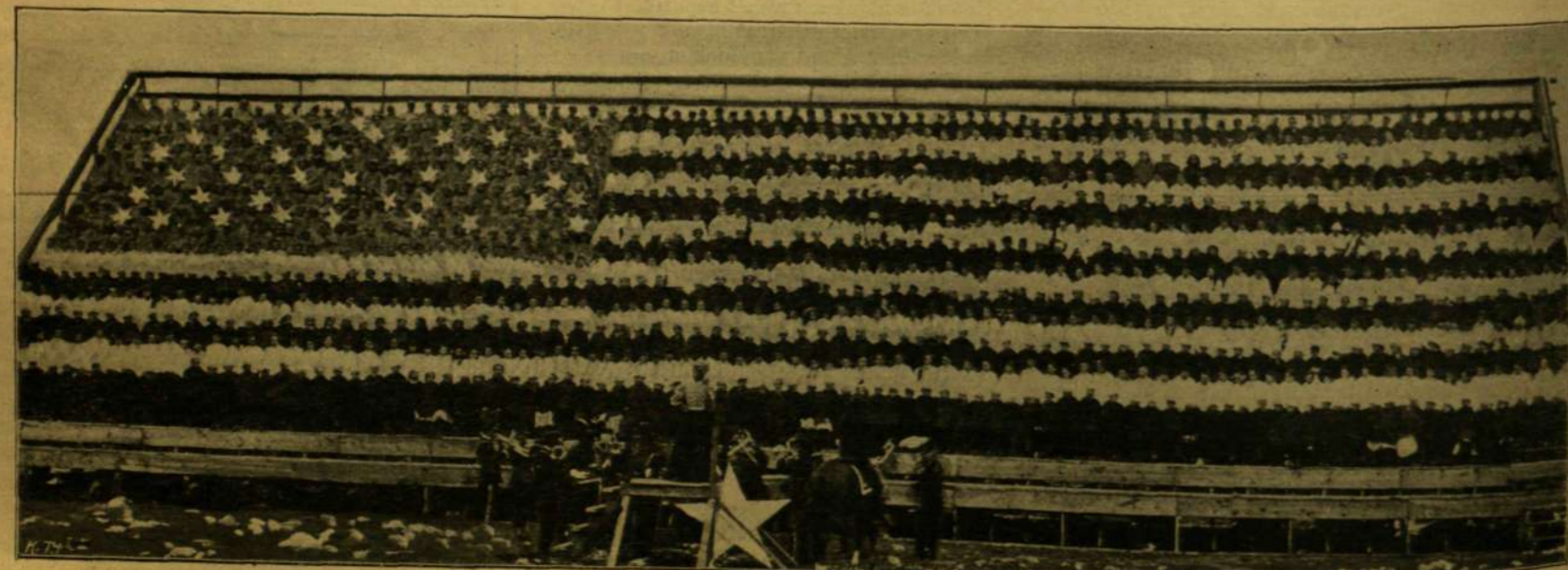
tenger volt. *Haller Lujza* grófnő, *Fejeéregyháza* ur-nője ekkor engedelmet kért, hogy ő itt parkot áltethessen és őrházat állíthasson, a hova a látogatók is betérhessenek. A szobor-bizottság örömmel megengedte és július 17-ikén volt a felavatás.

A fejeéregyházi szoborművet árnyas kert környékezi, ennek közepén áll a *Petőfi*-ház. A szobának egyszerű, székely-stílusú a butorzata, az asztalokon a temetőben talált ággy- és puskagolyók, egyik el-esett hős gyűrűje és egyéb ereklyék. Az ablakokon székely függönyök. A másik szoba az óré. A grófnő azzal adta át mindezeket, hogy a míg ő él, ezekre gondja lesz. Halála esetére az ör járandóságaképp adományozott területet, mint az emlékhöz tartozó közvagyon telekkönyvileg biztosítja. Az ünnepet, a melyen *Haller* grófnő egész családjával megjelent, az eszperes hátszentelése és imája nyitotta meg. Ezután *Warik* pénzügyigazgató-helyettes hatásos beszédében mondotta el, hogy *Haller* grófnő e művel edesatyjának, mint hazájáért küzdő főurnak is emléket emel. *Sándor* László főispán megköszönte a grófnőnek szép ajándékát. A mű fentartására külön alapot kell majd teremteni. Az ünnep végeztével *Haller* grófnő a park tágas udvarán oszonnával vendégelte meg a társaságot.

honvéd-emléknél a Himnusz éneklése után *Haisz* Aladár alispán méltatta a nap jelentőségét, üdvözölvén a jelenlevőket, azután *Fiedler* János nagyhatalmú ünnepi beszédet tartott, melyet szavaltat s ének követett.

A nyíregyházi Bessenyei-szobor. Bessenyei György, a híres gárdista-költő szobrának mintáját *Kallós* Ede szobrász elkészítette. Az országos képzőművészeti tanács és Szabolcsmegye kiküldöttei e hó 19-ikén tekintették meg, minden tekintetben sikerültek találtak s a művészettől, az elismerés kifejezése mellett, hivatalosan átvették. A szobrot, mely a természetben hat méter magas lesz, még a nyáron érzebe öntik s ünnepélyes leleplezését október közepén tartják meg Nyíregyházán.

A Margit-szigetre vezető hid. Budapest gyönyörű üdülő helyét, a Margit-szigetet végre összecsatolják a várossal és a Margithídról kiépítik az oda vezető hidat. *József* főherceg uradalmi igazgatósága és a pénzügyminisztérium közt e végből folyt tárgyalások a napokban bevégezték s a szerződést mindkét fél aláírta. Az összekötő hid költségét, melyet közel félmillió forintban állapítottak meg, részben a kincstár, részben

AZ AMERIKAI ZÁSZLÓ.

A SPANYOL-AMERIKAI HÁBORÚ.

A SPANYOL-AMERIKAI HÁBORÚ. — Amerikai tengerésztiszt isenetet visz a tengernagyi hajóra.

József főherczeg fedezi. Az új hid építését már ebben az esztendőben megkezdik. Gyalog és kocsijáró is lesz s a Margithid közepéről az alsó Margitsziget végéig fog lehajlani.

Egy külföldön működő magyar hírlapíró, dr. Wohl Lajost a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Wohl Lajos Berlinben lakik s részint budapesti lapokba dolgozik, részint — a magyar ügyekről — külföldi lapokba. Mult évben a német császár budapesti látogatása alkalmával ő kalauzolta a fővárosunkba ellátogatott külföldi hírlapírók nagy részét s ebbeli fáradozásai folytán is érte most a kitüntetés.

Keresik André nyomaikat. A vakmerő utazókról, André-ról és két társáról, kik a mult év július 11-ikén léghajóra szállva akarták elérni az északi sarkot, semmi, de semmi hír, de még nyomuk sem mutatkozik. Legutóbb Lerner Tivadar sarkutazó vezetésére alatti expedíció indult az északi sark felé, a mely tudományos vizsgálatok mellett André és társai felkutatását tűzte ki célul. A Spitzbergák szigetén nyomoztak s a Medve szigeten, de semmi jelet sem találtak. A Lovas-szigetet is, a melyen Lerner Tivadar a mult évben André számára élelemraktárt állított fel, alaposan átkutatták, de hasztalanul. Az összes halászhajókat, a melyekkel találkoztak, megkérdezték, nem tudnak-e valamit Andréról. De mind hiába, eddig semmi eredményt sem tudnak felmutatni. Most az Advent-öbölből a Spitzbergák keleti oldalára mentek.

HALÁLOZÁSOK

Özvegy SZILÁGYI LAJOSNÉ, szül. Lukács Anna, elhunyt e hó 16-ikán, 82 éves korában. Szilágyi Dezső volt igazságügyminiszter, a képviselőház nagydídem elnöke és anyját gyászolja az elhunytban. A kitűnő államférfi Karlsbadban kapta az értesítést és anyja halálát betegsége miatt, s azonnal haza utazott. Az agg matróna férjét, ki nagy tekintélyű ügyvéd volt Nagy-Váradon, és két gyermekét: Ete fiát és leányát már előbb elvesztette; az utóbbi években Dezső fiában találta minden vigasztalását. Nővére volt Lukács György, volt belügyi államtitkárnak s rokona Lukács László pénzügyminiszternek. Hált tetemeit Budapestről Nagy-Váradra szállították, hol férje hamvai nyugszanak, s temetése július 18-ikán ott ment végbe, hova Szilágyi Dezső előtte való nap érkezett. A temetési szertartást dr. Schlauch Lőrincz bíborközpök végezte. A megye és város előkelői nagy számmal gyűltek össze a végtisztességre. A koporsón egy koszorú volt ezzel a fölirattal: «Édes anyámnak — Dezső».

Sacilei MARCZIÁNYI GYÖRGY lovag, a magyar genealogiai és heraldikai tudományok művelője, elhunyt hosszas betegeskedés után e hó 21-ikén Budapesten. Széles körben ismerték, részint irodalmi működéséről, részint eseményekben gazdag élete után. A «Vasárnapi Ujság»-nak is sok történeti cikket, korrajzot írt és régi magyar családok múltjából érdekes visszaemlékezéseket. Kevesen ismerték annyira a magyar családokat, mint Marcziányi. Az ő családja régi lombard eredetű volt (a sacilei Marziani lovagok utódja), de meghonosodott Magyarországon, a felvidéken. Iglen született 1848-ban, katonai pályára készült. Az 1866-iki porosz háborúban már hadnagy volt s részt vett a csehországi csatákban. Később átlépett a magyar honvédségbe, a hetvenes években pedig Spanyolországba ment, s ott Don Karlos seregében küzdött. Esztellánál meg is sebesült, s ennek nyomai egész életén megmaradtak. Lábszáran vaspántot hordott és erősen bicegett az erős természetű, széles ember. Katonáskodása így véget ért, hazatért és az irodalomban érvényesítette hő tapasztalatait és képességeit. Eleinte elbeszéléseket írt, majd a történet kötetét a figyelmét, kivált a genealogia. Ebben annyira jártas lett nem sokára, hogy régi nemesi családok is gyakran hozzá fordultak múltjuk adataiért. Külföldi lapoknak is írt, főleg a bécsi «Fremdenblatt»-nak és a lipcei «Illustrirte Zeitung»-nak, mindig magyar dolgokról. Közben Szombathelyt 1885-ben a «Dunántúli» politikai lapot szerkesztette. Tíz év óta a fővárosi lapok társaságában, folyóiratokban találkoztunk a szorgalmas és jó elő-

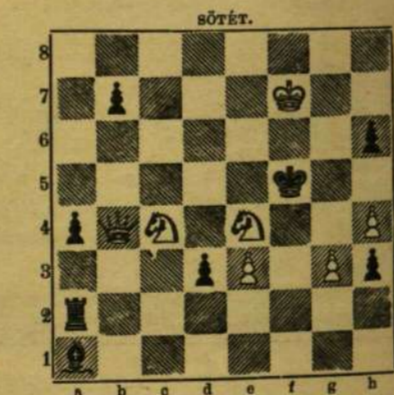
adású fró dolgozataival, melyek leginkább a magyar nemesség szörpét és életét festették. Onálló könyvei közül a «Nemesség» a magyar középemesség múltjának értékes forrása.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: FÁBRY GYULA, nyug. kir. táblai bíró, 56 éves korában, Budapesten. — MADARASSY LŐRÉD dr., jászói premontrai kanonok, a kassai királyi konviktus kormányzója, 60 éves korában, Kassán. — PETŐCZ LÁZÁR, m. kir. nyug. honvédtörzs, 42 éves korában, Ballonyban. Holttestét Győrbe szállították a családi sírholtba. — HOROÁSZ VINCEZ, darahi kath. plébános, 68 éves korában. — KOVÁTS JÁNOS, nyug. törvényszéki bíró, 1848/49-iki honvédtörzs százados, 84 éves korában, Aradon. — BÁNKFALVI KERESZTES BÉLA, 1848—49-iki honvédfőhadnagy, a dunai gőzhajózási társaság nyug. ügynöke, 66-dik évében, Budapesten. — RIK VILMOS, nyug. uradalmi tiszt, 61 éves korában, Munkácson. — MARGITTY SÁNDOR, rendőrkapitány, Debreczenben. — FRIDRIK GÁSPÁR, szaniszlói magyar államvasuti állomásfőnök, 34 éves korában, Nagy-Károlyban. — FERES AKOS, az államvasutak gépgyári tisztviselője, 24 éves korában, Baján. — BENEDICTY ISTVÁN, 40 éves korában, Tápió-Szelén. — KÖHALMY SÁNDOR, budapesti egyetemi bölcsészettanhallgató, Köhalmi József államvasuti felügyelő fia, 26 éves korában, Budapesten. — VATTAI BATTHA ISTVÁN, a bécsi cs. és kir. gyalogsági hadapródiskola növendéke, 18 éves korában, Vácson. — BENEDEK SÁNDOR, nyug. adóhivatali ellenőr, volt 48-as őrnagy, Debreczenben.

Báró VAY BÉLANÉ, szül. gr. Teleki Zsófia, a főrendiház alelnöke és Borsodmegye volt főispánja, báró Vay Béla neje, báró Vay Elemér főispán édes anyja, a borsodmegyei társas körök nagy tiszteltében élt jótékony és nemes szívű úrhölgye, ki a borsodmegyei nőegylet és árvaház érdekében is annyit buzgólkodott, 62 éves korában Gleichenbergben, honnan holttestét Alsó-Zsolozára szállították s ott e hó 16-án nagy részvét mellett temették el. — ÖZV. PERRE LÁSZLÓNÉ, szül. báró Bánffy Amália, 86 éves korában, Dicső-Szentmártonban, s nagy rokonság gyászolja. — SAKLEHNER ÁRPÁDNÉ, szül. Haggenmacher Frida, 27 éves korában, Pörtschnach am See-ben. Holttestét Budapestre szállították. — ÖZV. NEMES KOZMA JÁNOSNÉ, szül. Drákó Mária, Kecskeméten. — ÖZV. STHYMMEL SÁMUELNÉ, szül. zabari Szontagh Emma, 74 éves korában, Rozsnyón. — KIRITS SIMONNÉ, szül. Theodorovits Jolán, 29 éves korában Budapesten. — ÖZV. PÖCH JÓZSEFNÉ, szül. Boér Mária, 86 éves korában Kolozsvárott.

SAKKJÁTÉK.

2071. számú feladvány. Buchmann G.-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2056. számú feladvány megfejtése. Corrias V.-tól.

- 1. Kh3-g2 Hb7-d6 (a) 1. Hb6-c4 K. t. sz. 2. Hb6-d7 K. t. sz. 3. He8-e7 mat. 2. Hb6-c4 K. t. sz. 3. He8-e7 mat.

- 1. ...-e7 Kc5-f5 (c) 1. Kc2-f5 stb. 2. He8-e7 stb.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Kassa, G. K. Európa népessége 1887 óta 37 millióval szaporodott és jelenleg 380 millió emberre tehető. Az európai államok közt az Osztrák-Magyar Monarchia országos dolgában a harmadik helyen áll. Ugyanis Oroszország európai tartományai 106 millió embert, Németország 92 milliót, Ausztria-Magyarország 43 milliót számláltak.

Buffalo. (Amerika.) A Green. A «Vasárnapi Ujság» és «Világ-Krónika» 1/4 évi előfizetési ára Amerika azon részébe a külföldi portálva együtt: 3 frt 57 kr. (Előfizetés: 2 frt 40 kr., portó: 1 frt 17 kr.)

Le a hegyről. A kis patak és az elvonulva élő bol-dog pár élete közt nincs meg a kellő kapcsolat, leg-alább a szerző nem tudta megcsinálni s így az egész, megható befejezése daczára, erőszakolt.

Nem közölhetők: Kinn a mezőn terelő a nyújt. A mostoha. A te csillagod. Üres, tartalmatlan. Cs.

pán hangulattal nem lehet pótolni a gondolatot. — Reggel a mezőn. Igynak. Az előbbi kizárólag leíró vers; vannak benne sikerült sorok, de az egész csak nagyon közepeszerű rajza a nyári reggelnek. A második épen nem válik be.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 27-ik számában közölt kép talány megfejtése: Mátýs, az igazságos.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Királyi Pál-utca 4. sz.)

Szt.-Lukácsfürdő. Étterem, kávéház és amerikai bar.

Helyiségeiben egész nap KATONAZENE. Étkezés teríték szerint. Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak. Tisztelettel Fodor L. József.

Allamlag kedvezményezett gőzre berendezett első magyar Torony-óra-gyár 7615 Mayer Károly L. utóda Müller János Budapest VII., Kazinczy-utca 3. sz. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

A NAGY KRACH!

New-York és London az európai szárazföldet sem kímélték meg s egy nagy ezüstáru-gyár indítatva érezte magát egész készletét — a munkadíj csekély megtérítése mellett — ajánlókönyv. En nagyon felhatalmazva ezen megbízást eszközölni. En tehát minden embernek adom sz alant felsorolt tárgyakat pusztán 6 frt 60 kr. meg térítése mellett és pedig:

- 6 drb legfin. asztalkészít. val. ang. pengével, 6 amer. szab. ezüst villát egy drból, 6 svóknasalat, 12 kávékanalat, 1 levelesmerőkanál, 1 tejsmerőkanalat, 2 angol Victoriaasztalt, 2 pompás asztali-gyertyatartót, 1 teaszűrőt, 1 legfinomabb csukorszőröt, 6 44 drb összesen csak 6 frt 60 kr.

A fenti 44 tárgy ezüstöt 40 frtba került és most ezen minimális ártért 6 forint 60 krajczárért kapható. Az amerikai szab. ezüst egy teljesen fehér fém, mely ezüst színét 25 éven át megtartja, miért is jóállású vállalkás. Legjobb bizonyítékunk, hogy ezen hirdetés nem szélhámosság.

ezemmel nyilvánosan kötelezem magamat arra, hogy ha az ár nem felel meg, kifogás nélkül visszavásárolom a pénzt. Senki se mulassza el a kedvező alkalmat, ezen remek garitúrát megszerezni, a mely különösen ajánlatos házassági és alkalmi ajándéknál és jobb hástartások részére. 7749

Kapható csak HIRSCHBERG A-nál az egyesült amerikai szabad ezüstárú gyár főképviseleténél, Bécs, II., Rembrandtstrasse 19/7. Telefon 7114.

Székföldés a vidékre utánnével, vagy az összes előleges beiktatás mellett. Tisztító-por hozzá 10 kr. csupán az itt látható véd-jeggyel valódi. (Egyszéki ár.) Kivonat az ellenőrző levelekből: Bevez. évesközvetlenémet megkaptam, melylyel nagyon meg vagyok elégedve és kérem még egy olyan garitúrát, 14 drb. amer. szab. ezüstöt utánné, küldeni. Boovics, Kr.-Sztrétnym. 18/7. 896.

Keresztes S. főszolgabíró. «Az első küldeménylyel nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garitúrát. Kalocsa. Majorosy János, kanonok. «A küldeménylyel, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeménylyel 6 frt 60 kr. Kolozsvár. Bánffy báró ő ezcell.

Amerikai Patent. Keresztes S. főszolgabíró. «Az első küldeménylyel nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garitúrát. Kalocsa. Majorosy János, kanonok. «A küldeménylyel, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeménylyel 6 frt 60 kr. Kolozsvár. Bánffy báró ő ezcell.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény. A m. kir. államvasutak Lugos állomásán most létesítendő pályaudvari vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat nyitattik.

A pályavendéglőhöz a következő helyiségek fognak tartozni: 1-ször: a földszinten I. és II. oszt. váró- és étterem, III. oszt. váró és étterem, tállal, 2 előtér, eselődőszoba, 2 szobából álló vendéglős lakása és pinczészoba; 2-ször: a pinczésben 1 konyha, mosogató, tállal, edénykamra, éléskamra, zöldséggépez, bor- és sörpince, fapince, mosókonyha és különálló jégerem. A bérlet 1898 november 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1901. évi október hó 31-ig. Az 50 kros blyeggel és «Ajánlat a m. kir. államvasutak Lugos állomása pályaudvarán levő vendéglő üzemeltetésére» felirattal ellátott, lepecsételt borítékba zárt, nem különben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1898. évi augusztus hó 21-én déli 12 óráig az alulirt üzemeltetésig általános osztály főnökénél vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók. Bónatpénz fejében a bérletre 300 azaz Háromszáz forint készpénzben vagy á lami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzemeltetésig gyűjtőpénztáránál 1898. évi augusztus hó 19-én déli 12 óráig vagy személyesen leteendő, vagy kir. posta útján beküldendő. Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzszen legutóbb jégzett 14 napnál nem régitb, a névértékét meg nem haladó napi árfolyamnak 90% szerinti értékben számítottak. Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik. Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítenők ugyan, de a letétről nyert ellismervény nem esatolando. A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzemeltetésig forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 3. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják. A fönnebbi feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl bérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratlag tételnek — s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bónatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fog. Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik. Szeged 1898. évi július havában. Az üzemeltetésig. (Utánnyomás nem díjaztatik.)

Logjobb és leghirnevosebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGETIVÉ CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkittünb, teljesen ártalmatlan, vegyítést és szirmontes készítmény a 7502 Margit Crème. Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrszűkít (mit- esser) és minden más bőrbajt. Kíméltja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőde bájos arcszíni kölcsönöz. Ára 50 kr., vagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr, 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fopép (Zahnpasta) 50 kr. Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Dékes Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapesten Király-utca 12.

EPILEPSZIA. (Nyavalyatörés, nehézkör.) Biot a gyógyszer az «Antiepileptique de Liege» által az idegrendszer minden neméről, kivált pedig a napjainkig gyógyíthatatlannak tartott epilepsziáról. A röpirát bő felvilágosítást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megaphatja, ki bérmentes levelet küld. Címzett: M. FANYAU gyógyszerész LILLE (Nord) 7786 vagy Török József gyógyszerháza Budapest, Király-u. 12.

Megváltó gyógyszerháza Puj, Erdély Hunyadmegye. Ha szereti gyermekét, használja a kitünőnek elismert Kárpáti egészséggi gyermek-lápkávet. Kapható a legtöbb gyógyszerháza s minden nagyobb kereskedésben. 1 doboz ára 18 krajczár. Budapesti főraktár: 7553 EGGER-féle gyógyszerháza «Nádorhos».

7712 KESSLER-féle MAGDA-HAJKENŐCS dermatológiai-terapentiikus alapon nyugró összetételénél fogva az elismert legjobb szer korpa ellen, agyszűntén hajkihullás ellen. Magda-hajkenőcs több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint kitűnő övszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is használható. Legjobb ajánlat. 1 tégely ára 3 korona. 7587 Főszékföldési raktár: KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész Gyertyámos, (Torontál vármegye). Raktárak a következők: Budapest: Budapest: Török József, Király-utca 12. Dr. Budai Emil, Városház-tér 7. Raditz Róbert, József-körút 64. Pozsony: Czollner Vincze, Lőrinczkapu-út. Miskolc: Baurch Gyula, Székes-fehérvár: Say Endell, Szeged: Bacsay Károly, Debreczen: Mihálovits Jenő. Arad: Földes Kelemen. Temesvár: Theodor Albert, Veszeg: Kűhler Béla. Karánsebes: Müller F. Jakab. Nagy-Szeben: Molnár örökösai. Brassó: Jekelius Nándor, Kelemen Ferenc. Szász-Régen: Wermescher Emil.

Üdvös tanács. Köhögésmél, rekedtségél, a torok és légzései szervek működési zavarárnál Egger biztos hatású MELLPASZTILLAI veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúnak bizonyultak. 7230 Egger Szóda-Pasztillái. (1 doboz 30 kr.) Minákté szer kapható minden gyógyszerháza. — Fő- és székföldési raktár Magyarországon: «Nádor»-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

WEINWURM ANTAL fényképezés első magyarországi oheimi graphal műtészete. Budapest, IV., Károly-utca 3. Készít mindennemű arányos fényképet, autotypia, phototypia, chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálókészítési litografiai áton a legjaktányosabban szakszerűen. Külön bevezetés háson kívül való fényképezés felvételére. 7470

Selyem-damasztok 75 krtól 14 frt 65 krig méterenként és selyem-brocatozok — saját gyaráimból

fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krajczár! méterenként — sima, csikos, kockás, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 3000 különböző szín és árnyalatban stb). Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér, vámentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával. Magyar levelezés. — Svájczba kétszerez levelelyblyeg ragasztandó. HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,
legjobbnak ismert arczszéptítő a világon.

Ezen arczcréme a legnépszerűbb idők óta elterjedt az arczszéptítő minden bőrtípusára, u. m. azeplő, pórpuncs, mészarcz stb. s azt hófehérre és üdév teszi. Teljesen ártalmatlan. **Egy téglát 70 kr., két téglát 120 kr., három téglát 180 kr. — Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr. — Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr. — Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr.**

Temesváry József
Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr. — Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr. — Királynő-hégygyógyászati kórház, 70 kr.

PALAIS ROYAL
a fő- és székváros legnagyobb áruháza

ORLAI SÁNDOR perzsa eszász, spanyol kir. udvari szállító 7777

Budapest, Koronaherczeg-utca 8. sz.

a következő ezikeket gyári árban ajánlja:

Nászajándékok, chinai ezüst-árak, finom bronze-árak, disz-órák, gyémántutáztatat ékszeres valódi fogl., valódi párisi legezók, bőrdíszmű-árak, ezüstbotok, bőrvék (gürtl), szalag, bársony, arany és fémövek.

Zürich világhírű
seljemenkelméit

a legújabb, legmodernebb minőségben, fekete, fehér és a legváltozatosabb színes mintákban kaphatja ön igazi gyári áron porto és vámmentesen egyenesen házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Min-ták postafordultával.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
seljemenkeme-gyárak szövetsége Zürich. 7784

Elhizottság,
csusz, köszvény, gyomorhaj, ideg-, bőr- és női-betegségek biztosan és gyorsan gyógyíthatók villamos fényfürdő, vizkúra, napfürdő és svéd gyógygimnasztika segítségével Dr. PALÓCZ IGÁNCZ gyógyintézetében (rendelő-intézet) Budapest, IX., Vármház-körut 7. Rendelés: délelőtt 10—12, délután 3—5 óráig. 7770

LOHSE világhírű különlegességei
a bőr ápolására.

EAU DE LYS DE LOHSE.
Hatvan év óta fölmulha-tatlan mint legkitűnőbb bőrviz a tökéletes ifjú üdőség megtartására, valamint a nyári szeplő, napcsütés, pirosság, sárga foltok és az arcz minden tisztáltságának biztos elkövetésére fehériben és rózsaszínben szőlőknek, sárgában barnáknak. LOHSE lilimtej-szappan csodás illata, tisztasága és finomsága végett a legkitűnőbb tolette-szappan, árja 60 kr., rózsaszín 1 frt. Gyártmányaim vásárlásánál méltosnak mindig figyelnem a cségre: **GUSTAV LOHSE** 45 Jägerstr. 48 Berlin. udvari állatszerzés.

Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-tárak-n és jobb állatszer-üzleteiben. 7497

Kwizda Fluidja
A kigyó védjeggyel.

Régi jó hírű diastikus c. ametikus szer (bedőrselőre) az emberi test izmai-nak és inainak erősi-tőse.

30 tiszteleti és előismerő okmány.

Turista-fluid. Erdmünyesen használva turisták, kerekpárosok és lovaglókat által nagyobb túák utáni erősi-tőse és erőtűjtőse.

1/2 palaczk ára 1 frt. 1/2 palaczk ára 60 kr.

Csak a fenti védjeggyel a valódi. — Kapható minden gyógyszer-árban. — Főraktár: **Kreisapothek, Kornenburg (Bécs mellett).** A név, a csomagolás törvényesen védett. 7639

PHOTOZINKOGRAFIA
a legjobb Képzőművészeti Műintézet

GLICHÉT
mindennemű **Nemzeti Képzőművészeti Műintézet**

BUDAPEST
Szentkirályi-utca 10.

Anyák!
Mielőtt gyermek-kocsi-t venniék, tekintésk meg, vagy hozzák maguknak ingyen és bérmentve egy képes árjegyzé-kt az én higienikus, fekvőre és ülőre át-változtatható kocsiimról, a me-yeknek belső felszerelése leve-hető és mosható. 7694

BAUMANN L.
szabadalom-tulajdonos
Bécs, VI. 2. Millergasse 6.

Értékelen utána-tol vásárlástól óvakodni kell. Csak akkor valódi, ha az itt látható védjegy a kocsi-fe-nébe be van ágyva.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égyesés **SAVANYU-KÚT**

A Magyar Asphalt részvény-társaság
Budapest, Andrassy-út 30.

elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatokat fektetését és 7634 nedves lakások, pinczék, stb., gyökeres szárazzátételét.

Telefon.

FÖLDESY L.
puskaműves
BUDAPEST, Muzeum-körut 3. sz.

Kétesőví Lefauchaux vadászfegyver 15 frt, kétesőví Lancaester hosszú kulcsossal 18 frt 50 kr, kétesőví Lancaester kakas közötti kulcs 23 frt 50 kr, két-kesőví Lancaester kakas közötti kulcsossal, pa-közsz damaszt csővel 34 frt, kétesőví Lancaester Pioper-féle finom pa-k szeg damaszt csővel 45 frt, Greener rendszerű kétesőví Lancaester finom damaszt csővel 55 frt. — Régi fegyverek újakkal kicse-rőltenek. — Az összes vadászokkék, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7774

Szépség és egészség.
Kinek van szeplője? Kinek van arczkén-cséhöz, mely nemcsak elkövölt min-dent a bőrtisztaságot, ha-nem az arczbőrt vakító fe-hérré, tisztává és üdévé teszi. 1 téglát 70 kr. Arcpor hozak 3 szalab 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozak 1 ár. 30 kr.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszer-árán és minden magyarorsz. gyógyszer-árban. 7489

SIÓFOK-FÜRDŐ
a Balaton mentén.

A 'Siófoke' Balaton fürdő részvénytársaság szállodáinak szobái a társaság siófoki irodájában előjegyezhetők.

Három modern berendezésű szálloda.

A 'Központi' szállodában szobák 120—150 forint ideny-áron kaphatók.

Siófoke fürdő rendkívül jó fekvése, a fürdő finom fővénnyel és idegedő hullámvérése, a gyönyörű park és parti sétány, valamint azon kényelem, mely a mai kor igényeinek megfelelően a társasági fürdőtelepen fellelhető.

„SIÓFOK” FÜRDŐTELEPET
Magyarország leglátogatottabb fürdőhelyei sorába emelték.

Uri ellátás. — Csónakozás, lovaglók és kerékpár-pálya, lawn tennis, hang-versenyek, táncestélyek, hatona- és csigányzene, bel- és külföldi min-dennemű hírlapok stb., stb. — Felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

7724 „Siófoke” Balaton fürdő részvénytársaság igazgatósága.

31. SZÁM. 1898. BUDAPEST, JULIUS 31. 45. ÉVFOLYAN.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5. — nyolcfrt félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postaiak megátarozott viteldij is eszotlanlag

RUSCHEK ANTAL.
Huszonöt év óta buzgólkodik Ruschek Antal, Győr-Nádorváros most már ezüst-misése esperes-plébános, egyháza, me-gyéje, szülővárosa, a jótékony-ság, az irodalom és művészet ügyeinek szolgálatában. Munkás-sága nem zajos, de mindenben áldásos, annyira, hogy most, mikor minden szerénysége mellett sem hárihatta el huszonöt éves papságának megünneplését, s midőn ez alkalomból ezüst-hajjal, de fiatalosan viruló arccal ezüst-miséjét tartja, Győr város közönsége felekezeti-különbőség nélkül köréje sereglik, hogy tisztelet-ben és szeretetben fizesse neki vissza azt a sok jót s kifogyhatatlan előzékenységet, a mit e nagy buzgalmú egyházi férfiú mindenki iránt tanusit mindenkor.

püspök s első miséjét rá következő vasárnap tartotta ugyancsak a győr-nádorvárosi templomban. Abban az évben kolera-járvány pusztított Győrmegeyében is, s a fiatal pap Nádorvárosban, majd különböző más községekben egész önfel-áldozással látogatta és vigasztalta a járvány szerencsétlen áldozatait. 1874-ben Győrött ká-p-lán lett s innen azóta nem is távozott többé. 1875-től 1879-ig székesegyházi hitszónok volt; majd győr-szigeti plébános-sá neveztek ki, mely plébánián 1894 márczius 15-ig működött s országos hírnévre emelkedett. 1894-ben meg-ürülvén a nádorvárosi plébánia, Győr városa,

mint kegyúr, Ruscheket választotta meg ez állásra. Ugyanezok püspökétől az esperesi piros övet, 1896-ban pedig a királytól a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta. Huszonöt éves papi működése alatt minden egyházi ügyre buzgón és tapintatosan kiter-jesztette figyelmét. A nádorvárosi templomot díszesen megújította, hiveinek egyháziasságát és hitbeli buzgóságát fölélnkítette, s nagyra nevelte. Kiváló eszköze volt a vallásosság á-pol-lásában szónoki tehetsége, melylyel egészen elragadja hallgatóságát. Szónoki hire messze túlterjedt a nádorvárosi plébánián, különösen azon országos figyelmet keltett szentbeszéd-révén, melyet az ujjáalkotott Mátyás-templomban, mint első Szent-István napi beszédét tar-tott a hercegprímás megbízásá-ból. Egyházi beszédeinek nagy része nyomtatásban is megjelent. Egyik bőjti beszéd-ciklusa *«Be-tegségünk—Orvosságunk»* ezim alatt, tíz hó alatt két kiadást ért.

Igen szép vonása papi jellem-nek, hogy bár saját egyházának legelkessebb híve, a közéletben folyton a békés együttélésnek volt az apostola. Így Győr-Szigeten, hol 3000 róm. katolikussal ne-hány száz evangélikus és refor-mátus, továbbá 1500 izraelita lakos él együtt, a vallási békét mindenkor fentartotta, úgy, hogy a községből távoztakor a hívek valláskülönbőség nélkül együtt lepték meg egy díszes emlék-tárggyal.

A mint Győr-Szigeten papi gondjai közé tartozott a zárdai kórház igazgatása, úgy Nádor-városban is az igazgatása alatt álló zárdai leányarházat nagy terjedelmű újabb épület-részszel nagyobbította, s e leányarházat, mint Győr város elhagyott ár-váinak menedék-helyét, minden módon fejleszteni törekszik. Igen nevezetes új részt eszolt ehhez: a bének intézetét, legutóbb pe-dig az elhagyott vagy elszegé-nyedett nők otthonát.

RUSCHEK ANTAL.

Tizenöt évig volt a győr-székes-

WOTTITZ MANFRÉD
REPRODUKÁLO-MŰINTÉZET
PHOTO-CZINKOGRAFIA
DIRECT ANCOL RENDSZER
SZERINT-ELJÁRÁS
BÉCS, VIII. Bez. Josefstadtstrasse 48
VII. BUDAPEST
47. AKACZFA-UTCZA 47.
LIGÉK: AUTOTYPIA
PHOTYPYPIA
CHEMICRRAFIA

Szépség és egészség.
Kinek van szeplője? Kinek van arczkén-cséhöz, mely nemcsak elkövölt min-dent a bőrtisztaságot, ha-nem az arczbőrt vakító fe-hérré, tisztává és üdévé teszi. 1 téglát 70 kr. Arcpor hozak 3 szalab 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozak 1 ár. 30 kr.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszer-árán és minden magyarorsz. gyógyszer-árban. 7489